

CAMP IN IA
DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT
NOORD-KEMPENLAND

9e JAARGANG
OKTOBER 1979
NR. 35

Redactie: H. Mij land, assistent-archivaris
Redactieadres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot
Postbus 11, 5688 ZG Oirschot
Tel. 04997 - 2828 - toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 12,-- per jaar, vanaf 1 april 1979, bij vooruitbetaling te voldoen, te storten op post-girorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement *Campinia*. De prijs voor losse nummers is f 3,-- per stuk. Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het lidmaatschap voor het volgende jaar automatisch voortgezet.

I NHOUD

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden gegeven.

De niet-ondertekende artikelen zijn samengesteld door de medewerkers van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland.

Voor de inhoud van de ondertekende artikelen is de redactie niet verantwoordelijk.

I.	Oirschotse mensen over Oirschot "Helaas ... (door Toke van de Ven-Lommers)	111
II.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem	112
III.	De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zettters en notabelen der in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen (vervolg en slot)	112
N.	Jaarkronieken uit de schepenprotokollen van Oirschot-Best (vervolg) (door J. Santegoeds, Noenen)	112
V. b.	De Veldhovense oorkonden (Oerle, Meerveldhoven, Zeelst, Veldhoven, Zonderwijk) vanaf de 13de eeuw (vervolg) Hoe Postel Zonderwijk veroverde, deel II (door J. Lijten)	122
	32. Oorkonde van 28 maart 1290	124
	Oorkonde van 28 maart 1290	125
	33. Oorkonde uit 1649	126
	34. Oorkonde van 28 maart 1290	126
	35. Oorkonde van 10 april 1290	127
	36. Oorkonde van 11 april 1290	127
	37. Oorkonde van 11 april 1290	128
	38. Oorkonde van 14 juni 1290	129
VI.	Bestse toponiemen (vervolg)	129
VII.	Genealogica	134
	1. Echtparen van Croonenburg van 1620-1972	134
	2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht Van Collenburg vanaf 1629	134
	3. De Brabantse familie De Cort (door B.W. van Schijndel t, Brussel)	135
VIII.	Huizen en hun bewoners te Oirschot vanaf de zeventiende tot de twintigste eeuw (vervolg)	136
	44. Sektie F 4142, Koestraat 23	
	Sektie F 4141, Koestraat 25	
	voorheen "De Hervormde Pastorie"	136
IX.	Het landgoed De Baest (door J. Andrik)	139
X.	Lijst van woningen te Zeelst in de 18de eeuw (vervolg)	139
	TV. Heuvel en Kerk	139

INHOUD (vervolg)

XI.	Lezers leveren hun bijdrage	146
	I. Echtparen van Croonenburg (vervolg) (door A.B. van Cronenburg, Rotterdam)	146
XII.	Giovanni en Martinus: het verhaal van een moord (vervolg)	149
XIII.	Historische gegevens over de Sint-Lambertus- parochie en de Maria-kapel te Meerveldhoven (door A. van Run) (vervolg)	152
XIV.	Archivalia aangaande de oude Kempische gil- den (vervolg)	161
	23. Schenkingen aan het (niet-herleefde) St.-Catharinagilde te Oirschot	161

I. OIRSCHOTSE MENSEN OVER OIRSCHOT

HELAAS

(door Toke van de Ven-Lommers)

Maar B. en W., wat is dat nou?
Weg is het oude bondsgebouw.
Met zijn herinneringen
Ze hebben het dus onverhoopt
Met wrede hamers toch gesloopt.
Sneu voor veel dorpelingen.

Want mensen die wat ouder zijn
Ervaren zo iets met wat pijn.
Daar wil ik mee bedoelen
Dat menigeen daar in "den Bond"
Iets leerzaams en genoegenvond
En zij 't dus pijnlijk voelen.

't Was kerk en school en patronaat
Parochiehuis en voor soldaat.
Ook voor vergaderingen
De bibliotheek, boerinnenbond
En boven op de zolder vond
Men jeugdverenigingen.

Van catechismus tot toneel
Activiteiten toch zo veel
Die toentertijd bestonden
Ze konden allemaal terecht
Ze hebben jaren zo gezegd
Daar onderdak gevonden.

En ieder dorpsgenoot van mij
Heeft zeker nog wel iets dat hij
Daar eenmaal heeft ervaren.
En daarom zeg ik nu één ding:
Wij zullen die herinnering
Lang in ons hart bewaren.

Maar ja, hoe het ons dan ook spijt
We moeten mee met deze tijd.
En Oirschot zal bewijzen
Dat het ons allen wel zal doen.
Er wordt gewerkt met goed fatsoen
Er zal iets moois verrijzen:

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSpraak. IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARMMEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM VERENIGDE DORPEN

(slot)

Dit hoofdstuk: "De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zettters en notabelen der in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen" is aangevangen in de allereerste aflevering van Campinia. In deze, de vijftiendertigste aflevering, wordt de reeks besloten.

De gegeven analyses van de notulen der 597 geregistreeerde vergaderingen, lopende over de jaren 1690 - 1810, geven ons een inzicht in het handelen van het plaatselijk bestuur van de dorpen Zeelst, Veldhoven en Blaarthem, evenals in de ontwikkeling die deze colleges hebben doorgemaakt. De analyses bevatten tevens namen van personen, functies en toponiemen, alsmede informatie over belastingen, inkomens, prijzen, rampen, enz., enz..

In het inleidend woord op die eerste aflevering wordt de abonnees van Campinia het volgende toegezegd: "Na afsluiting der laatste publicatie aangaande deze oude notulen kan een volledige alfabetische index in boekvorm worden geleverd." Toen dit geschreven werd, wist de redakteur nog niet, dat er een algemene index op de jaargangen I - V zou verschijnen. Daar het de bedoeling is om ook op de jaargangen VI - X een index uit te geven, komt het de redactie voor, dat aan de gedane toezegging voldoende tegemoet is gekomen.

De redactie.

IV. JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

MAYO (vervolg)

1594

De vrouw t voirscreven feyt gedaen hebbende, gevangen.

Opten XXVIIe is Danel van de Schoot vorstere wederom gecomen hebbende vuyt geweest met brieven vande schoutet omme de vrouw haer kindt omgebracht hebbende te vervolgen, die tot Vlymen bevonden zijnde, de voerscreven vorster heeft gebrocht ten Bosch opte poorte opten XXIXe may.

Capiteyn Risoer van wegen Andries van Bernigen voor een peert: Opten XXIX hier brieven comen vande capiteyn Risoer genoemt vande Noot omme betalinge van XXXII ponden Vlaems te hebben voor een peert toebehoort hebbende Andries van Beringen dwelck hy scryfft tot Oerschot by eenen huysman hem te syn affgenomen, daerop lestmael is antwoord gegeven ende alnoch, datter nyemant egeen kennisse aff heeft.

Assignatie van capiteyn Bax:

Opten selven dach wederom brieven gecomen van Elizabeth Piggen weedinaer inden Groten Herdt tot Breda van henre geheyscht betalinge der assignatien by capiteyn Bax, gegeven.

Heusken van Gestel van wegen Jo. Jan de Bever:

Opten selven dach is hier gecomen Heusken van Gestel ruyter man ende heeft betalinge geheyscht van tsestich gulden die hem noch quamen soe hy presenteerde van de gevangnisse van Beveren daeraff verclaert is der geene guiten nyet aen te gaen.

Rut Ariens tot Loven van Peter Verlanen gearresteert:

Opten XXXe tydinge met scryven van Peter Verlanen gecomen dat hy Rutger Ariens te Loven heeft gearresteert voer ICI gl die hem noch resten vande obligatie de anno 91, ende hem geschreven dat Henrick int Ekerschot d'assignatien daeraff is hebbende.

Myn dochter Clara seer gevallen:

Opten XXXIe ende lesten myn dochter Clara seer gevallen vande bedde ende gequetst, daerdoer ick grote woorden hebbe gemaect. Veile quo duo.

Beyherts:

Opten selven dach brieven ontfangen van Beyherts omme wederom te comparereren op Out Herlaer, ten eynde omme voorts te procederen totter liquidatie wande differentiale ponsten zynder rekeninge.

Neusden ordinarise contributie:

Opten selven Bartel van Gestel ende Niclaes Ariens naer Heusden geaen omme de ordinarisse ende extraordinarisse maenden te betalen.

JUNIO

1594

Marcefait porra.

Rekeninge van Beyherts:

Opten IIe jury alhier gecomen den schoutet van Oesterwyck Beyherts ende den secretaris van Tilborch de Roiij, omme dat wij samen souden gaen naer Out Herlaer ende daer voerts procederen totter voerscreven liquidatie. Daerop ick heb gescreven aende secretaris van Vessem omme mede te comparereren.

Soo ick nyet van huys ende dorste gaen om de subite quade veranderinge van mynen dochter is Goyaert Nyssen alleen naer Audt Herlaer gereyست opten IIIIe junij 1594.

Willem vande Eertwech:

Opten VIIe brieven ontfangen vande erffgenamen Willem vande Eertwech datmen de twee hondert gulden van Verrenbest terstont soude overtellen aen Henricken den aff slager ten Bosch ende daeraff nemen quitantie by maniere van wisselbrief.

Boy Jan:

Opten IXe brieven van Boy Jan datmen terstont de penningen aen hem geassigneert soude overtellen aen Hans Fyens tot Antwerpen oft dat hij alle de ingesetenen van Oerschot tot Antwerpen tomende soude arresteren.

Henrick Martens ende Niclaes Ariens naer Geertruydenberge:

Opten Xe zyn Henrick Martens ende Niclaes Ariens gereyst naer Geertruydenberge by Aert Janssen omme met hem aff te rekenen ende gekeert den XIe.

Het pyoniergelt van den Bosch:

Opten selven dach wederom brieven ontfangen dat wy terstont souden comen betalen het pyoniergelt vande stadt vanden Bosch.

Den dynstach naestcomende tot Eyndoven aen Cornelissen van Roij ingebieder, daeraff den geheyschten quote bedraegt ter maent 147 gl.

Fortificatie van Breda:

Opten XIIIe brieven gecomen van Bruyninx ende Vereycken omme te comen voldoen de fortificatie van Breda oft anderssins de kerren redimeren in gelde, hier aff hebbe ick copye gemaect.

Soldaten vanden Bosch hier gedefroyeert:

Opten XVIIe sijn hier XXXIII soldaten vanden Bosch gecomen geconvoyeert hebbende den constabels vande majesteit naer Herentals ende hen voor eenen nacht moeten defroiieren.

Boy Jan:

Opten XIXe brieven van Hans Fyens van wege Boy Jan ontfangen datmen terstont soude comen betalen ten minste twee verscheenen partyen.

Contributie Heusden:

Opten XXIIe hier brieven met eenen omloper gecomen datmen terstont de twee extraordinarise met alle ordinarise vervallen maenden tot Heusden soude comen betalen, op sware executie.

Vergaderinge in Kemplant:

Opten XXIIIe hier brieven vande schoutet van Kemplant Clusio gecomen datmen den dynstach toecomende soude vergaderen tot Eyndoven.

Idem:

Opten selven dach heeft Clusius andere tydinge gesonden dat wy den selven dach tot Eyndoven souden wesen, gelyck oyck Bartel ende ick gecompareert opten XXVe, ten welcken dach de voorscreven schoutet ons thoonden brieven dat hij terstont naer Heusden most gernerckt de andere officiers vande quartieren met ruyteren gevangen waeren ende is doer begeerte van Kempelant derwaerts gereyst, opten selven XXVe ende gekeert den XXVIIe.

Bartel tot Heusden:

Opten XXVIIe Bartel naer Heusden gereyst omme de extraordinarise maen-

den wil, gernerckt Niclaes Adriaens aldaer geweest zijnde gesonden tydinge brocht, datmen nyet langer en mochte verueven, want alle omlyggende vlekken alrede geexecuteert waeren, ende gekeert XXIXe.

Vergaderinge in Kemplant:

Opten XXVIIIe wederom beschryvinge van Clusio ontfangen omme tot Oerle sanderdaeghs te compareren, daeraff den brengersse van Vessem gegeven IIII st.

Item ter saecke vande extraordinarise ende fortificatie:

Alwaer opten XXIX gecompareert zyn mr. Dirck ende Sgraets ende voorgehouden vande belastinge van 150 kerren die de gouverneur van Breda is heyschende over de vier quartieren, in recompense ofte revenge van 60 kerren byde stadt vanden Bosch geheyscht ende noch van het pyoniergelt van Bredae over lange geordineert mitgaders vande vier extraordinarise maenden aff te sollicitieren vande vrouw van Fama ende waertoe gecommiteert syn voer Kemplant mr. Dirck Toerkens ende Wouter Sprincen, de resolutie by Sgraets geschreven.

Reghen:

Het heeft den XXVIIIe, XXIX ende lesten zeer geregent, hebbende eenen maent te voerens seer schoon heet weder geweest.

Rogmerckt:

Den rogge is planteyt des saterdaeghs veyle gecomen ende heeft gegouwen XVI ende XVII st.

Reyner Nyssen van Maeseeyck:

Opten lesten junij eenen bode van Maeseeyck van Reyner Nijssen gecomen ter saecke vande wijn mijnen heere van Oerschot heer Henrick van Merode anno 1588 geschoncken tot 134 gld oft daeromtrent, ende den selven gegeven 36 st.

Wouter Sprincen gesonden als gecommiteert:

Opten selven dach eenen omloper gecomen van. Wouter Sprincen als byde quartier van Kempelant gecommiteert totten ontfanck vande pyoniergelt van Bredae over lange vervallen, daeraff den quote van Oerschot bedraecht 120 gl - VI st - III ()ext. Den bode gegeven III st.

Twee ruyteren tot Spoorndonck doot gebleven:

Opten XXVIIIe sijnder seeckere ruyteren tot Heusden liggende onder capiteyn Donck soo verstaen wordt, comen ryden op geen eynde van Spoorndonck, daer oyck geweest oft gecomen syn seeckere soldaten van Boextel ende Hoochstraten ende hebben aldaer twee heerden doot geschoten.

Vande extraordinarise ende de vrouwe van Fama:

Opten selven voerscreven lesten brieven gesonden aende schoutet van Oesterwyck ende stadthouder van Pelant omme terstont volgende de resolutie tot Oerle genomen, hen oyck veerdich te maecken totter sollicitatie der affdoeninge vande lasten als namentlyck vande kerren van Bredae, van mevrouw van Fama, d'extrordinarise maenden ende het voergaende pyonieren van Bredae, oyck mede te kennen te geven ende remonstreren vande grassatie ende ongereguleertheydt vande soldaten vande nedercant, etc. naerder in henne instructie begrepen.

Ende soo de boden mosten gesonden worden soo tot Oesterwyck, Roy, Vessem, den selven gegeven XVIII st ten laste van Kempelant.

JULIO que maturant

1594

Mr. Dirck ende Wouter Sprincen:

Opten Ie mr. Dirck Toerkens ende Wouter Sprincen op wech naer Hollant ende van Oesterwyck gekeert.

Brieven gesonden aende schoutethen omme te compareren tot Oisterwyck: Opten IIe july hebbe ick brieven aende stadhouwer van Pelant gesonden ten eijnde, omme tegen den IIIe te compareren tot Oesterwyck ende insgelyck aende schouteth van Kempelant Clusio, maer soo de selve nyet thuys en was, is Ghysbert de bode gekeert ende hebbe hem wederom den selven dach inden avont gesonden naerden mede gecommiteerden van Kempelant, omme met hem opte dachvaert tot Oesterwyck tegen den IIIe te compareren.

Opten selven dach den bode wederom gecomen van Roy ende de stadhouwer heeft geloofd te compareren ende den bode en is nyet betaelt maer staet ten laste vande quartieren. VI st by ons betaelt.

Vergaderinge vant quartier te doen:

Opten IIe july scrijven van de schouteth van Oesterwyck ontfangen omme mergen aldaer te comen inde vergaderinge van de vier quartieren ter saecke vande kerren daermede de selve vier quartieren worden belast. Den bode gegeven IIII st.

Vergaderinge van de vier quartieren:

Opten IIIe ben ick van wegen den quartiere gegaen met Goyaert Nyssen naer Oesterwyck, ende aldaer naer diversche propoosten gesloten omme tegen den VIIe de geheele Meyerye te beschryven tot Boextel ten huysse Jan Eymbrechts omme aldaer rypelyck te letten op alles tgene der Meyerye schadelyck is, te weten omme terstont te solliciteren tot affdoeninge vande vier extraordinarise maenden, vande overval der soldaten, vande vrouw van Fama, het kersgelt ende pyoniergelt tgene die vanden Bosch opt laat van Bredae heyscht ende Bredae wederom opte Meyerye, te doen scateren, ende gekeert tsanderdaeghs. IZ dach.

Seeckere ruyteren van Diest doercomen:

Opten Ve syn hier seeckere ruyteren doergecomen van Diest willende logeren, tot XXIII int getal, ende den selven gegeven eenen henricus nobel tot VIII gl. X st, ende daermede doergetrocken naer Eyndoven soo sy seyden.

Sargeant van Turnout:

Opten VIe is Adriaen Derckssen van Waelre sargeant van Turnout hier gecomen met enige soldaten.

Soldaten vande nedercant:

Opten selven dach enige soldaten vanden nedercant oyck hier gecomen, die terstont horende den voerscreven Adriaenen hier te zyn de vlucht namen, ende heeft brieven van zynen caniteyn Jr. Jan van Delft gebrocht om vryheyt der contributie.

Gedinge vande rentmeester vande houdtschat:

Opten VIIe heeft Henrick vande Hagelaer als rentmeester met leenmannen gedingt ter saecke vande houdtschat ende te gebruycken.

Gemeyne vergaderinge tot Boextel:

Opten VIIIe Toerkens ende ick gecompareert tot Boextel daer de Meyerye vergadert was, ende vele propositien ende resoluties gedaen ende by my gesonden vuyt geweest eenen dach.

Ariaen sargeant van Turnout vertrocken:

Opten IXe is Ariaen van Waelre vertrocken, hem mede gegeven hebbende de wael.

Coren merckt:

Opten selven negensten wesende saterdach hier abundantelijck cooren gecomen ter merckt, den rogge XVI ende XVII st. de gerste XII st. ende oyck min.

Regen:

Desen tyt ende lange tevorens vele regens gevallen.

Kempelant, vacatien vande bode:

Opten voerscreven dachvaert is Ghysberden van Doren den bode toegeschreven zyne vacatien over Kempelant III gl byder vryheyt te betaellen ten laste van Kempelant.

Toerkens naer den Bosch:

Opten IXe Toerkens ten eynde als boven naerden Bosch gegaen, gekeert den Xe.

Brieven naer Bruessel aen Fourdyn:

Opten Xe brieven geschreven addresserende aen meester Jannen Fourdyn procureur tot Bruessel, omme a novo brieven van cassatie die bescreyffbrieven ende vonnissen vanden Bosch met clause vande committive voerden cancelier ende raet van Brabant, ende oyck omme den staet van allen processen eens te weten, ende dat besondere soe de vryheyt van Oerschot noch mediate noch imediate onder den Bosch nyet ter hoofvaert noch apelle en staet, dan voerden hoove van Brabant oft leenmannen volgende seeckere privilegien vergundt by Hertoginne Johanna onder date 1386, 5 decembris.

Een koeij affgekeurt ter merck brocht:

Opten selven dach heeft hier eenen man van Acht eenen coeye verdroncken wesende ter merckt brocht, die hy terstont wederom heeft moeten vueren, oft soude grote schade daer aff hebben geleden van de keurmeesteren.

Schouteth ende Toerkens naer Breda:

Opten XIe is de schouteth ende Toerkens wederom nae Bredae gereden omme met hen te trackteren tot affdoeninge der pyonieren ende fortificatie gemerckt die vanden Bosch hen ontslagen hebben.

Tot Boextel te comen:

Opten selven dach eenen minute ontfangen omme aenden schouteth van Kempelant int reyn overgesonden te worden, dwelck ick hebbe gedaen

ende geschreven, omme den donderdach wederom tot Boextel te comen wesende den XIIIIE ende t'aenhoren traport vande commissarissen.

Bartel ende Sgraets ten Bosch om Anthonis Rutten:

Opten XIIIe met Bartelen naerden Bosch gegaen omme met Anthonis Rutten vanden Achter ter cause van zynen verschoten penningen t'accorderen.

Den cijns vande nuwe jaermerckt betaelt met de executie:

Opten selven dach Augustynen Pauweeter comteerbode vande rentmeester der domeynen moeten geven van executie ter saecke vande twee gulden tsjaers vande nieuwe merckt XXXVI st boven twee gulden VIII st te vorens aenden dienaeren vande hoghenschout gegeven, ende het principael betaelt vande jaeren 90 ende 91.

Abraham Thomas:

Opten XIIIIE july Abraham Thomas inden vysel ten Bosch obligatie gegeven van XL gl VII st ter saecke vande t'achterheyt vande huysen van Oerschot aen ons vande verschoten penningen by heer Rycalt van Merode voorde gemeynthe verschoten geassigneert.

Gemeyne vergaderinge tot Boextel:

Opten XIIIIE met Gestel ende Toerkens opde dachvaert tot Boextel gecompereert, daer de andere gecommiteerde oyck waeren gecompereert ende is geresolveert dat de gecommiteerde voerts de sollicitatie vande affdoeninge vande fortificatie vande stad Bredae soudent affdoen, ende alsdoen hebbe ick de propositien ende resolutien aldaer oyck gesonden. Vuyt geweest eenen dach.

Affdoeninge der fortificatie:

Opten selven dach zyn Toerkens, Reyners Bierens metten anderen gecommiteerden ten eynde als boven naerden-Bosch gereyst omme den heeren der stad te induceren dat si het quartier van Bredae met het fortificeren herader stad soudent willen laten ongemoydt gemerckt die van Bredae de Meyerye in sulcken cas beloven oyck ongemoydt te laten.

Fama:

Opten selven dach eenen tambouryn binnen Boextel gecomen van Bredae ten eynde die drye quartier als Pelant, Kempelant ende Maeslant met me vrouw van Fama soudent comen spreekende ende haer voldoen, oft ten minsten accorderen, als die van Oesterwyck hadden gedaen, ende wilde hebben twee pont Vlaemsch, ende hem is wederom by Berckel ende Clusio geschreven, datmen het quartier van Pelant ende Kernplant soude doen beschryven tegen den woensdach tot Eyndoven wesende den XXe deser, omme dyen aengaende te resolveren ende dat der selver vrouw middelre tyt geliefden den tambouryn te betalen, daerom hy seer gestoort was, ende betalende zyns zelffs gelach, ginck door.

Jan Carle:

Opten XVIIe july eenen bode gecomen van Turnout gesonden vande Leutenant Leckerbeecken, omme den achterstel van Jan Carle te betalen totter somme van tsestich gulden, dienen anders nyet en weet dan zy en syn betaelt. Daer benefens scryft Adriaen van Waelre datmen nyet laten en soude te compareren ende te betalen. Opten 19 gekeert.

Executie Cornelis van Roy, ingebieder:

Opten XVIIIe syn hier gecomen Cornelis van Roy ingebieders met omtrentt XXX schutten, hebbende brieven aen mynen heere van Izeren gepresenteert ende voerts hier geexecuteert ter instantie vande weduwe ende sone Aerts van Weerden, ende hier wel geteert hebbende, hebben tot Best noch IIII gl verteert.

Accord met joncker Boeckop:

Opten selven dach ben ick met joncker Boeckop van wegen mons. Erckel mynen schoonvader geaccordeert tot Ste Michiels Gestel, maer de voerscreven Erckel en wilde het contract nyet houden, ende heeft naedemael geaccordeert.

Bruyninx:

Opten XIXe Bartel ende Niclaes Ariens naer Heusden ter cause vande extraordinarise ende ordinarise ende gekeert 21.

Gemeyne dachvaert tot Eyndoven:

Opten XXe Toerkens ende ick met Ghysbert Niclaes tot Eyndoven op tedachvaert van Kempelant ende Pelandt, ter saecke van IIIIM gulden vande vrouw van Fama, dae geresolveert is byden Kempenaers datmen tot Bredae soude seynden den voerscreven Toerkens met eenen admet ende te besien ofer met de helft vande quote van Kempelant soude mogen gestaen oft daerontrent, ende ick hebbe de propositie ende resolutie geschreven. Vuyt geweest eenen dach.

Toerkens ende Ekerschot naer Turnout:

Opten XXIe Toerkens ende Henrick int Ekerschot naer Turnout gereden omme te spreken met Jaecq Carlier ende der magistraet van Turnout ter cause van hennen heysch.

Me joffr. gecomen:

Opten voerscreven XIXe is me joffr. van Merode gearriveert.

Canonicken gecomen:

De canonicken, te weeten Vos, Roseus, Merode, vanden Hove oyck hier geweest ende Leest is nae Spaegnien getrocken met Jaspar van Esch.

Regen:

Het heeft desen tyt XIIIII dagen lanck ende alnoch alsoo seer geregent datmen egeen hoy oft toren en can gebruycken.

Groeningen:

Opten XXII is Groeningen overgegaen aende partye der ma.t midtz egeen secours tijtz genoch en quam.

Kempelant, fortificatie van Bredae:

Opten XXIIe julij alhier eenen bode van Oesterwijck gecomen vande schouteth aldaer wesende Jacop Beyhertz, ten eynde Kempelant terstont de twee maenden fortificatie gelt tot Bredae soude bestellen op hyden ten lanxten, gemerckt de gouverneur van Bredae alsulx hadde geschreven oft anderssins dat terstont de executie soude volgen ende soe Wouter Sprinten hier was de collectie van de selven is gegeven, heeft hy gelooft ten lanxten den sondach oft maendach naestcomende te betalen. Den bode gegeven VIII st.

Gecommitteerde vanden Bosch van Brussel gekeert:

Opten selven dach syn de hooghe schouteth vanden Bosch ende de gecommitteerde der stadt vanden Bosch met den heere van Grobbendonck ende seeckere compaegnien ruyteren wederom inde voerscreven stadt gecomen.

Grobbendoncx volck:

Opten XXIIIe july alhier acht ruyteren van Grobbendonck in Spoor-donck doergecomen ende naer Straten vuytgereden.

Soldaten van Bredae tot Mierlo geexecuteert:

Opten XXIIIe hier smergens onder de metten omtrent XL soldaten van Bredae doergecomen, hebbende tot Mierlo geweest enige gevangen haelen seggende hen oirsaeck te zyn datter eenen soldaet aldaer doot gebleven soude zyn, ende vele perden hier gevangen hebbende omme opte ryden ende voerts te comen, hebben die enige tot Gestel laten gaen ende keeren ende nyet tegenstaende de selve soldaten hier lange stille waeren inde plaetse en heeft men de metten noch brantsmisse nyet dorven verlaten, noch oyck de canonicken daerom vuyten chore nyet dorven gaen, midts der discruplenen die nu onder hen gehouden wordt.

Grobbendoncx volck den voerscreven soldaten gevolght:

Opten selven dach ontrent elff uren voermiddach zyn hier gecomen LXXIII ruyteren van Grobbendonck vervolgende de andere maer soo sy quamen den voerscreven soldaten te verre voer te zyn hebben hier twee uren gepeystert ende wederom gaen rijden.

Logen aende soldaten gebracht, Symon Teeuwens geslagen worden:

Opten selven dach soo de voerscreven soldaten tot Gestel quamen isser eenen jongen geselle genoempt Aelbert Henrix gecomen van Oirschot ende heeft den selven soldaten geseeght dat de schouteth ende schepenen van Oirschot hem hadden geseeght, datter egeenen ruyteren voer handen en waeren, dwelck want gelogen was, ende tselve oyck ter kennisse vande soldaten was gecomen, hebben sommige poerden gehouden ende Symon Teuwens geslagen, vuyt welcker oirsaeck wy certificatie hebben naegesonden opten XXVe smergens.

Verschout gecomen vande weduwe Bax:

Opten selven XXIIIe is hier gecomen Alart Verschout met Peteren Verschout zynen neve ter saecke vande tachterheyt vande vrouw Bax.

Dachverlies:

Opten XXVe is joncker Aelbrecht Dachverlies hier gecomen omme de affrekeninge tegen de magistraet te maecken inden avont.

Beschrijvinge vande heerwagens:

Opten selven dach heeft Clusius den quartier van Kemplant ten huysse Lys Heyntkens tot Woensel bescreven, ter saecke vande drye heerwagens die de Raedt van Brabant verheyscht omme terstont het leger te volgen ende dienen naer Vrieslant ende den dach is gestelt opten XXVIe smergens goets tyts, van bodeloon gegeven III st.

Accoord van eenen heerwagen:

Opten XXVIe is mr. Dirck Toerkens naede voerscreven dachvaert te gaen, gecommitteert, die hem daer heeft laten vinden, ende geresolveert datmen vande heerwagens soude accorderen.

Vrouwe van Fama:

Soo me vrouwe van Fama wederom heeft ontboden datmen voer sondach haer soude betalen, oft accorderen, oft anderssins datse soude doen executeren, soo hebbe ick opten XXVIIe eenen brief aen Clusio geschreven dat hy hem desen dach oft mergen wel vroech hier soude laten vinden omme met Toerkens nae Bredae ten eynde als boven te reysen. VIII st.

Grobbendonck volck gepasseert:

Opten selven XXVIIe syn hier gecomen omtrent dertich ruyteren van Grobbendonck, daeraff enige alsnoch pretendeerden actie van wegen Cap. Vierslot, ende ten huysse Aert Sgraets secretaris een wenich gotten ende gedroncken, vertrocken naer Vessem.

Clusius ut supra:

Ende soo de voerscreven Clusius naerden Bosch was ende egeen antwoordt en hadde gescreven, alsoo opten XXVIIIe wederom met Ghysberden gescreven om antwoordt.

Fama:

Opten XXIXe is de schouteth van KeMpelant Clusius met meesteren Dirck Toerkens naer Bredae gereyst, omme de vrouwe van Fama te sprecken, ter saecke van haere assignatie van iirm gl opter Meyerye van zyne Ex. gegeven, ende gekeert den lesten.

Spoordonck tiende:

Opten selven dach protest tegen de heere van Yseren ter saecke vande tiende van Spoor-donck gedaen.

Ekerschot naer Craendonck voerde maent september 91:

Item soo Ekerschot opten XXIe naer Craendonck is gereden omme den drossaert van Eyndoven te spreken ter saecke vande acquiten vande maentlycke contributie by zyne hoogh. voerde maent van augusto ende septembris 91 gedaen, die hy daer nyet en heeft gevonden, soo heeft Clusius verclaert de selve stucken ende ordinantien onder hem te berusten ende datmensealdaer vinden sal.

Catharynen schuth sonder consent geschoten:

Opten XXXe syn seeckere giltbroeders onder de schuterije van Sinte Catharyn wesende opten Berch by me joffr. van Merode gegaen omme datse den vogel opte molen naer ouder gewoonte sondaechs naer Sinte Jacop wesende mergen souden moghen schieten ende hebben geschoten sonder consent, daeraff coninck is geweest Cornelis Jan Geenens.

Affrekening met Dachverlies:

Opten lesten dach met mons. Dachverlies affgerekent ter cause vande XVC gulden ter saecke vande obligatie van may 90, sulx dat der gemeynten goetquam 49 - 13 - 1 ende soo hij opten IIIIe juny 90 noch eenen rekeninge heeft gedaen vande quartiere daerinne hem van Oerschot compt 246 - 13 - 2 affgeslagen de voerscreven 49 - 13 - 1 compt Dachverlies van Oerschot ter somme van 197 - 0 - 1. Justo calculo

semper salvo.

Stucken vande maent september 91:

Opten selven dach heeft Henrick Ghysberts vande Hovel seeckre copye gebrocht van mons. Clusio ter saecke vande acqyten der meent september 91 inde contributien by zyne hoogh. van Parma gedaen.

Henrick Ghysberts II gl X st. van Clusius:

Opten selven dach heeft Henrick voerscreven eenen assignatie vande voerscreven Clusio gebrocht omme hem vuyt te reycken II gi X st die men in zyne rekening brengen ende contem soude aen tgene die van Oerschoot hem ten achter zyn, procederende vand lenen van zynen perde nae Bredae gedaen.

(wordt vervolgd)

V. b. DE VELDHOVENSE OORKONDEN (OERLE, MEERVELDHOVEN, ZEELST, VELDHOVEN, ZONDERWIJK) VANAF DE 13de EEUW

(vervolg)

HOE POSTEL ZONDERWIJK VEROVERDE

(door J. Lijten)

DEEL 11

Als in oktober 1281 de tiende en het patronaatsrecht van Zonderwijk helemaal in handen zijn van Postel, lijkt de zaak bekeken. Maar er komt verzet van ons tot nog toe onbekende zijde, namelijk de familie van Boxel, die blijkbaar aanspraak maakt op de Zonderwijkse tiende of in ieder geval op het patronaatsrecht. Waarop zij deze aanspraak baseren, komt niet uit de verf. Het enige concrete punt, dat bekend wordt, is dat de familie van Boxel recht had op een cijns van 12 Keulse penningen uit de goederen van Postel te Zonderwijk. Vermoedelijk zijn dat de goederen, die Godefridus van Zonderwijk in 1240 aan Postel heeft geschonken. Deze zouden dan een grotere betekenis hebben dan wij aanvankelijk veronderstelden.

De kwestie komt in een kritiek stadium, als het pastoraat van Zonderwijk vacant komt. Postel, zich sterk voelend in zijn rechten, presenteert aan de bisschop Gerardus van Tienen, priester, waarschijnlijk van de priorij, al wordt dat nergens uitdrukkelijk gezegd. Daartegenover dient de familie van Boxel ook een kandidaat in bij monde van Wilhelmus, die rechtsaanspraken meent te hebben of in ieder geval namens de familie het woord voert. Hij presenteert zijn jongere broer Jacobus, die clericus is, geen priester, op het eerste oog dus al een zwakkere kandidaat dan die van Postel.

Er volgt nu een proces voor de aartsdiaken (van Kempenland) van het bisdom Luik. Zo'n proces is een hele "begenkenis", zoals dat in onze contreien zo mooi wordt genoemd. De aanspraken worden geponeerd door middel van documenten en getuigen. Deze getuigen worden beëdigd en hun verklaringen op schrift gesteld. Het proces speelt zich in hoofd-

zaak af in de administratieve sfeer en wordt meest schriftelijk gevoerd. Afschriften van documenten en schriftelijke getuigenverklaringen worden uitgewisseld, er is gelegenheid voor repliek en dupliek, totdat uiteindelijk aan beide partijen de dag van de uitspraak wordt medegedeeld.

Intussen heeft de familie van Boxel natuurlijk wel ontdekt, dat ze geen been heeft om op te staan. Een totale afgang bij de uitspraak in het proces dreigt. Nu komt er "garen op de klos". In ijltempo wordt overlegd en gewerkt. Er ontstaan 3 documenten op één dag: 28 maart 1290. In het eerste stellen Wilhelmus en Jacobus van Boxel twee procuratoren aan: Johannes Paiem en Nicolaas, vroeger sleuteldrager van de Luikse curie, om namens hen op te treden in het proces met Floreffe-Postel voor de aartsdiaken. De bedoeling is klaarlijk, om te elfder ure het proces nog voor de uitspraak te beëindigen. Dáártoe krijgen zij volmacht en verder tevens om afstand te doen ten bate van de abdi van Floreffe (let op de nuance: het is niet zo erg om te verliezen van een ver verwijderde abt als van een nabije priorij!) van de vermeende rechten der familie van Boxel op het patronaat van Zonderwijk. Jacobus machtigt hen bovendien om afstand te doen van zijn aanspraken op het pastoraat van Zonderwijk. Dat is wel voldoende, zou men zeggen. Maar de paniek bij de familie van Boxel blijkt daaruit, dat de procuratoren nog twee akten meekrijgen: één voor de tegenpartij, waarbij patronaat en tiende haar "geschonken" wordt; één voor de bisschop, waarbij Wilhelmus van Boxel mededeling doet van de beëindiging van het proces en van zijn "schenking" aan Floreffe en waarin hij de bisschop verzoekt zijn goedkeuring daaraan te geven. Met deze zware bagage verschijnen de procuratoren in Luik. Denkkelijk - en terecht - zijn zij door de aartsdiaken niet ontvangen vekir de dag der uitspraak. Daar kunnen zij pas met hun aanbod voor de dag komen. Maar de tegenpartij protesteert fel. Na zoveel moeite en strijd met de overwinning in zicht eisen zij een uitspraak. En wat doet de aartsdiaken, die niet alleen rechter maar ook diplomaat blijkt te zijn? Hij geeft beide partijen hun zin, maar dan wel zó, dat de zaak definitief is afgewerkt. Hij doet eerst de uitspraak en aanvaardt daarna de zogenaamde schenking. Let wel op de nuances van formulering en datum. De akte van goedkeuring van de "schenking" (en ook die van de instemming van de bisschop) is gedateerd daags na de akte van de uitspraak. Door te benadrukken, dat de "afstand" gedaan is ná de uitspraak, kan de aartsdiaken dit als een oeverde beschouwen, een typisch Germaans rechtsbegrip, waarvoor hij bij deze gelegenheid maar even een Latijns woord creëert door het Nederlandse te verlatiniseren. Door deze uitspraak is Postel dus definitief in het bezit van Zonderwijk. En zij leefden nog lang en gelukkig. Maar wij moeten nog enkele zaken nader bekijken.

Het zou logisch zijn geweest, als de familie van Boxel was veroordeeld in de kosten van het geding. Maar de aartsdiaken behoudt de regeling daarvan aan zich. Waarschijnlijk speelt er nog een andere kwestie tussen Postel en de familie van Boxel. Postel moest namelijk aan die familie een cijns betalen uit zijn Zonderwijkse goederen en

was liever van die blijvende last (en misschien ook van een blijvend contact en mogelijkheid van wrijving) verlost dan dat het prijs stelde op volledige betaling van de proceskosten. Het loopt er inderdaad op uit, dat Postel van deze cijns bevrijd wordt. De akte van 14 juni 1290 is ook weer geformuleerd als een schenking, maar is voor een middeleeuwse oorkonde nogal kortaf en koud van toon. Het is natuurlijk niet van harte gegaan.

Door deze "schenkingen" van de familie van Boxtel zijn verscheidene mensen op een dwaalspoor gebracht. Dit toont nog eens duidelijk, hoe gevaarlijk het is, op één geïsoleerde oorkonde af te gaan. Als men alleen de gepubliceerde oorkonde nr. 12 (Campinia, III, blz. 135) ziet, kan men gemakkelijk denken, dat inderdaad de familie van Boxtel Zonderwijk geschonken heeft aan Floreffé (Posten. Dat heeft de copierende notaris Gisbertus Rolands in 1649 misschien ook gedacht, hoewel het triumfalistische opschrift "Schenking van de kerk van Zonderwijk door de heer van Boxtel" niet van hem hoeft te zijn. Ik schreef echter niet zonder opzet: misschien. Let eens op het jaartal van de copie: 1649. Dit geeft te denken. Na de vrede van Munster in 1648 speelde immers de kwestie, of de abdij van Postel tot het Staatse gebied zou behoren. Als dat zo was uitgevallen, zouden al haar goederen onmiddellijk in beslag genomen zijn. Er was de Witheren dus alles aan gelegen te bewijzen, dat hun rechten in de Kempen toekwamen aan Floreffé, dat buitenland bleef en waar hun rechten dus veiliger waren. De notaris kan natuurlijk te goeder trouw gedacht hebben, dat hij de werkelijke schenkingsakte copieerde. Van Floreffé-Postel is dit nauwelijks aan te nemen. Uiteindelijk bleef Postel buitenland en was dit 'vroom bedrog' overbodig.

Na het schrijven van dit artikel verscheen deel 1, eerste stuk, van het Oorkondenboek van Noord-Brabant van de hand van Dr. H.P.H. Camps. Alle hier gepubliceerde oorkonden vindt U daar, behalve de copie onder nr. 33. Daarenboven publiceert Dr. Camps nog enkele andere oorkonden, die ook op deze kwestie betrekking hebben en mij niet bekend waren. Zij zijn wel zeer interessant, maar toch niet onmisbaar voor het hier vertelde verhaal. Alle wezenlijke historische gegevens vindt U hier afgedrukt.

Op één punt wijkt mijn lezing af van die van Dr. Camps, namelijk in nr. 36 tegen het einde. Ik lees hier: "Oerefidem omnem supradictum factum ...". Dr. Camps leest: "Que quidem omnia supradicta facta ...". Het kan vermetel lijken tegenover de grote en onaanvechtbare deskundigheid van Dr. Camps deze tekst te handhaven, maar de wezenlijke betekenis van het geheel verandert er niet door en ik dacht: als het niet waar is, was het toch mooi gevonden.

32

28 maart 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 444)

Ridder Wilhelmus, heer van Boxtel, machtigt Nicolaus Paiem en Johannes, die sleuteldrager was van de curie van Luik, om zijn vermeend patronaatsrecht van de kerk van Zonderwijk over te dragen aan de ab-

dij van Floreffé en zijn broer Jacobus machtigt hen, om af te zien van zijn aanspraken op het pastoraat van Zonderwijk en het proces dienaangaande te beëindigen.

Universis iudicibus ordinariis delegatis aut qualibet alia auctoritate fungentibus et specialiter reverendo in Christo patri domino Leodiensi episcopo et viro venerabili domino G. de Nassou dei gratia Leodiensi archidiacono nobilis vir Wilhelmus miles dominus de Bouxtele et Jacobus clericus eius frater debitam reverentiam cum salute. Noveritis quod nos Nicholaum dictum Paiem clericum et Johannem quondam clavigerem curie Leodiensis nostros constituimus procuratores et ordinamus et quemlibet eorum in solidum ad conferendum et transferendum ius patronatus quod habere credebamus in ecclesia de Zondrewik nos Wilhelmus miles predictus in viros religiosos abbatem et conventum Floreffensium Premonstratensis ordinis et damus dictis procuratoribus vel eorum alteri in solidum plenam et liberam potestatem reportandi dictum ius patronatus in manus dicti reverendi patris ad opus dictorum religiosorum et petendi nomine nostro quantum in nobis est ut idem dominus episcopus dictis concessionem translationi et reportationi suum impartiat assensum et ipsum ius patronatus dictis religiosus sic in manus suas reportatum reddat. Nos vero Jacobus predictus dictis procuratoribus et cuilibet eorum in solidum damus potestatem renuntiandi iuri et actioni quod habere credebamus et quod fuit in ecclesia predicta de Zondrewik occasione presentationis facte de nobis ad dictam ecclesiam a fratre nostro predicto et damus dictis procuratoribus potestatem cedendi lite quam habuimus et iuri quod habere credidimus coram dicto domino archidiacono occasione dicte ecclesie. Gratum et ratum habemus nos fratres predicti quidquid per dictos procuratores vel eorum alterum in premissis actum fuerit et etiam ordinatum.

In cuius rei testimonium presentibus litteris sigillum nostrum nos Wilhelmus predictus apposuimus nosque Jacobus clericus sigillo proprio carentes predicti fratris nostri sigillo ac discretorum virorum sigillis videlicet decani concilii de Wonsele et plebani de Bouxtele utimur in premissis.

Datum anno damini millesimo ducesimo octogesimo nono feria tertia post ramos palmarum.

28 maart 1290

Wilhelmus, heer van Boxtel, oorkondt, dat hij zijn vermeend recht op het patronaat en de tiende van Zonderwijk overdraagt aan de abt en het convent van Floreffé.

De tekst vindt men in Campinia, 3e jaargang, blz. 135: Veldhovense oorkonden, nr. 12 (men lette erop, dat de datum daar foutief is aangegeven met 5 april 1289, omdat geen rekening gehouden was met het gebruik van de Paasstijl), en in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 442.

33-

1649

Eenvoudig afschrift van authentiek uittreksel uit een cartularium van de abdij van Floreffe door notaris Gisbertus Rolands in het graafschap Namen.

Donatio ecclesiae de Sonderwijck a Domino de Boxtelle.
(Volgt de aangehaalde tekst.)

Infra scriptum erat: Hec copia extracta ex libro ex pargameno in archivis monasterii Floreffiensis conservato concordat cum suo originali. Quod testor (subsignatum erat) Gisbertus Rolandi notarius publicus in comitatu Namurcensi 1649.

34.

28 maart 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 443)

Ridder Wilhelmus, heer van Boxtel, oorkondt, dat hij tot herstel van de schade, die hij heeft toegebracht aan de abdij van Floreffe, aan die abdij zijn vermeende recht op het patronaat en de tiende van Zonderwijk overdraagt en hij verzoekt de bisschop van Luik om diens goedkeuring.

Universis presentes litteras inspecturis nobilis vir Wilhelmus miles dominus de Bouxtele notitiam veritatis cum salute.
Noverit universitas vestra, quod, cum iam diu inter viros religiosos abbatem et conventum Floreffiensem ordinis Premonstratensis Leodyensis dioceseos ex una parte et nos Wilhelmum ex alia super iure patronatus ecclesie de Zondrewik lis verteretur coram venerabili viro domino G. de Nassou Leodiensi archidiacono, nos demum saniori ducti consilio, de iure nostro non ad plenum confidentes, ac vexationem predictis viris religiosis abbati et conventui a nobis illatarum incommodis et dampnis saltem in aliquo providere volentes, quicquid iuris nos habere credebamus in iure patronatus ecclesie de Zondrewik seu decime eiusdem totaliter damus et concedimus abbati et conventui ecclesie Floreffiensis Premonstratensis ordinis Leodiensis dioceseos et ipsum ius quod habere credebamus, si quod habuimus, transferimus in eosdem abbatem et conventum ob remedium animarum parentum nostrorum et anime nostre et nichil iuris nobis retinemus in dicto iure patronatus et decime nobis seu successoribus nostris, supplicantes reverendo in Christo patri domino Leodiensi episcopo loci diocesano, ut concessionem et translationem predictis suum, si necesse fuerit, dignetur adhibere consensum et ipsas concessionem et translationem auctoritate pontificali confirmare abbati et conventui antedictis. Et hoc universis et dicto reverendo patri presentibus litteris, sigilli decani de Wonsele ac nostri appensione munitis, significamus. Datum anno domini millesimo ducesimo octogesimo nono feria tertia post ramos palmarum.

35.

10 april 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 448)

De aartsdiaken van Luik, G. van Nassowe, oorkondt, dat hij na rijp beraad uitspraak heeft gedaan in het proces tegen Gerardus van Tienen en Jacobus van Bucstelle aangaande de benoeming tot pastoor te Zonderwijk, waarbij hij het pastoraat heeft toegewezen aan Gerardus en Jacobus in het ongelijk heeft gesteld, terwijl hij de verdeling der onkosten aan zich voorbehoudt.

Universis presentes litteras inspecturis G. de Nassowe, Dei gratia Leodiensis archidiaconus, salutem in Domino.
Orta inter magistrum Gerardum de Thenis presbyterum ex una parte et Jacobum de Bucstelle clericum ex altera materia questionis super ecclesia de Sonderwik, dicti magistri Gerardus et Jacobus petitiones suas mutuo coram nobis ediderunt. Lite igitur super dictis mutuis petitionibus legitime contestata, iurato etiam super eisdem de veritate dicenda sine calumpnia, posito et responso ad easdem, testibus ex utraque parte ad probandas suas intentiones productis, iuratis prius in forma iuris auditis, diligenter examinatis, depositionibus eorum in scriptis redactis riteque publicatis, data hincinde copia dicendi in testes et eorum dicta, factis etiam a dictis partibus propositis et lite super dictis factis a dictis partibus legitime contestata, iurato super eisdem et responso et cetera ut predictum est, conclusio etiam in causa, die postmodum dictis partibus ad audiendam diffinitivam sententiam assignata, Nicholaus dictus Payens (Panis) et Johannes dictus Claviger, procuratores dicti Jacobi, super hoc mandatum habentes speciale, liti cesserunt ac omni iuri, quod habere credebat vel poterat dictus Jacobus in causa predicta occasione presentationis de se facte ad ecclesiam de Sonderwik predictam.
Dictus vero magister Gerardus personaliter ad diem predictam comparens et sententiam cum instantia ferri petens a nobis, nos, consideratis omnibus que nos movere potuerunt et debuerunt, de virorum prudentum consilio pronuntiavimus et declaravimus dictum Gerardum ad dictam ecclesiam de Sonderwik admittendum esse et rectorem institutum in eadem, condemnantes dictum Jacobum reum, ut desistat ab impedimento et oppositione, de quibus fit mencio in petitione ipsius actoris, ipsi Jacobo reo super dicta ecclesia silentium perpetuum imponendo, questione expensarum penes nos reservata.
In cuiusreitestimonium sigillum curie nostre malus ad causas duximus apponendum.
Datum anno Domini M^o CC^o nonagesimo feria secunda post Quasimodo.

36.

11 april 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 449)

G. van Nassow, aartsdiaken van Luik, oorkondt, dat Wilhelmus, heer

van Boxtel, zijn vermeende recht op het patronaat en de tiende van Zonderwijk heeft overgedragen aan de abt en het convent van Floreffe en dat Jacobus van Boxtel heeft afgezien van zijn aanspraken op het pastoraat van Zonderwijk en van het proces, dat hij in dezen was begonnen. Deze oerverde wordt door hem goedgekeurd.

Universis presentes litteras visuris G. de Nassow, Dei gratia archidiaconus Leodiensis, salutem in Domino sinceram. Noveritis, quod Nicolaus dictus Payen clericus, procurator nobilis viri Willelmi domini de Bucstelle et Jacobi clerici eius fratris, virtute litterarum presentibus litteris annexarum habens potestatem hoc faciendi, pro dicto domino Willelmo nomine procuratoris ius patronatus ecclesie de Zonderwic nostri archidiaconatus, quod idem nobilis credebat se habere, contulit religiosi viri abbati et conventui Floreffiensi Leodiensis dyocesis et in ipsos religiosos transtulit coram nobis; idemque Nicolaus, procurator similiter dicti Jacobi, ex potestate sibi tradita a dicto Jacobo, de qua in litteris presentibus annexis similiter mencio habetur, nomine procuratorio et pro ipso Jacobo renuntiavit iuri et actioni, quod et quam idem Jacobus habuit vel habere potuit in ecclesia predicta de Zonderwiech occasione sibi facte a(d) dictam ecclesiam a dicto Willelmo fratre suo et liti, quam idem Jacobus occasions dicte presentationis habuit et movit super dicta ecclesia, nomine predicto idem Nicolaus totaliter cessit et renuntiavit. Oerefidem omnem supradictum factum per dictum Nycolaum tam pro dicto domino Willelmo quam Jacobo eius fratre nomine procuratorio et pro ipsis, quantum in nobis est, approbamus et ratificamus et eidem nostrum consensum adhibemus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus litteris duximus apponendum. Datum anno Domini MP CC nonagesimo feria tertia post Quasi modo.

37. 11 april 1290
(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 450)

Johannes, bisschop van Luik, oorkondt, dat hij zijn goedkeuring heeft gehecht aan de schenking van het patronaatsrecht en de tiende van Zonderwijk door ridder Wilhelmus, heer van Boxtel, aan de abt en het convent van Floreffe.

Johannes, dei gratia Leodiensis episcopus, universis presentes litteras visuris salutem in domino sempiternam. Noveritis, quod nos concessionem et translationem decime et iuris patronatus ecclesie de Zonderwiech factis a nobili viro Willelmo milite domino de Bucstelle religiosi viri abbati et conventui Floreffiensi ordinis Premonstratensis nostri Leodiensis dioceseos, de quibus in litteris presentibus appensis mencio habetur, consentimus et eas, quantum in nobis est, auctoritate ordinaria approbamus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris duxi-

mus apponendum. Datum anno domini M° CC° nonagesimo feria tertia post Quasimodo.

38. 14 juni 1290
(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 453)

Ridder Wilhelmus, heer van Boxtel, oorkondt, dat hij aan de priorij van Postel een cijns van 10 Keulse penningen uit Zonderwijk heeft kwijtgescholden.

Universis presentes litteras inspecturis Wilhelmus miles nobilis vir dominus de Buxtele salutem et rei geste noscere veritatem. Noverint universi, quod nos domui de Postula decem denarios Colonien- ses annui census in quibus nobis tenebantur in Zondrewich contulimus in puram elemosinam ob remedium animarum nostrarum et predecessorum nostrorum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum duximus apponendum. Actum anno domini M° CC° nonagesimo feria quarta post festum beati Barnabe apostoli.

(wordt vervolgd)

VI. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het verpondingsregister van Aerle
(boek I; vervolg)

fol. 41vo en 42

<u>Peter en Andries Henrics Jans Cleeren</u>			
Huijs ende aenstede, 5 lop.	-3	12	-4
Braeckacker, 2 lop. 47 roijen	-1	17	-8
Acker genaamt De Bocht, 31 lop.	-2	-5	10
Het Rot, 4 lop.	-2	18	-0
Het Clammergat, 2 lop. 14 roijen	-1	13	-0
Het Bochtjen, 2 lop. 20 roijen	-1	13	-4
Het Málckrot, 4 lop. 14 roijen	-2	16	12
Den Helschen acker, 5 lop. 22 roijen	-3	19	12
Den Bijvinck, 1 lop. 44 roijen	-1	-5	-8
Den achtersten Bijvinck, 3 lop.	-1	16	-4
Weijken int Clammergat, 35 roijen	-0	-7	-8
Dries int Malckrot, 11 lop.	-0	17	-8
Een weijken daeraen gelegen, 2 lop.	-1	-0	-0
Het veldeken ter Meijen, 11 lop.	-0	-7	-8
Een weijken van Lambert Goorts, 35 roijen	-0	-7	-8
Het soerlant, 2 lop. 31 roijen	-1	16	-8

Den halven Quinckaert, 11 lop.	-0	-8	12
De Verdonck, 21 lop.	-0	17	-8
1 den halven Broeckbeempt, 3 lop.	-0	17	-8
Broeckbeempt van Willem Jan Corstens, 31 lop.	-1	-0	-0
Den halven Geerlinghs beempt, 3 lop.	-0	17	-8
Het halff Raebroeck, 2 lop.	-0	11	-4
Den Cruijsbeempt, 21 lop.	-1	-3	-8
Den Borchgraeff, 11 lop.	-0	15	-0
Het veltjen inde Schooten, 25 roijen	-0	-7	-8
Coeijweij van Cornelis Aerts, 21 lop.	-1	-0	-0
Bochtjen onder Verrenbest, 1 lop. 41 roijen	-1	-5	-4
	37	18	-2
fol. 45			
<u>Willem Adriaen Martens</u>			
Huijs ende aenstede, 31 lop.	-2	18	-8
Reut acker, 2 lop.	-1	-9	-8
d'Aerle acker, 41 roijen	-0	11	-8
1 den Hagen acker, 2 lop. 11 roijen	-1	-7	-0
Dries bij Peter Jan Peters, 1) lop.	-0	10	-0
Den Blaecken beempt, 4 lop.	-1	-8	12
1 inde Nageldonk, 21 lop.	-0	15	-0
	-9	-0	-4
fol. 45 vo.			
<u>Mericken weduwe Peter Boudewijns</u>			
Acker bij Willem Arien Martens, 1 lop. 37 roijen	-1	-3	12
fol. 45 vo.			
<u>Bartholomeus Gerits Verhoeven</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop.	-0	15	-8
Clammergat, 1 lop. 10 roijen	-0	17	12
d'Aerle acker, 48 roijen	-0	13	-0
Braecken in drye partijen, 2 lop. 31 roijen	-1	15	-0
	-4	-1	-4
fol. 46(B)			
<u>Jan Jan Michielssen</u>			
Huijs ende aenstede, 41 lop.	-2	18	-8
Heijvelt inde Schooten, 1 lop.	-0	10	-0
	-3	-8	-8
fol. 46(B)			
<u>Peter en Andries Henrics Janssen</u>			
Huijs ende aenstede, 4 lop. 36 roijen	-3	-4	-8
Schootacker, 1 lop. 40 roijen	-1	-1	-8
De heult, 2 lop. 20 roijen	-1	15	10

Beempt aenden Nyeuwen Dijck, 3 lop.	-1	-0	-0
De Geelenrijdt, 11 lop.	-0	15	-0
	-7	16	10
fol. 46(B) vo.			
<u>Jacob Dirck Dielis</u>			
Roeloff Bacx acker, 2 lop.	-1	-7	-0
Jan Daniels de Roy			
Braeck int Reut, 1 lop. 15 roijen	-0	19	-0
Acker achter Henrics Joosten, 1 lop. 37 roijen	-1	-5	-0
Den Bijvinck, 38 roijen	-0	-7	-8
	-2	11	-8
Heijken dochter Gijsberts Verheijden			
In d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-8	-0
Inde Haeghe, 1 lop.	-0	12	-0
	-1	-0	-0
fol. 48			
<u>Jan Huijberts van Tilborch</u>			
Huijs ende aenstede, 30 roijen	-0	12	-0
Start acker, 2 lop. 7 roijen	-1	-9	-8
De Haeghe, 1 lop. 10 roijen	-0	15	12
D'Haegh van Henrics Aerts, 11 lop.	-1	-3	-4
Noch inde Haegh, 31 roijen	-0	-8	-0
d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-8	-0
Het Raebroeck, 11 lop.	-0	10	-0
	-5	-6	-8
Odulphus Gijsberts Verheijden			
Huijs ende aenstede, 15 roijen	-0	11	-0
fol. 48 vo.			
<u>Cornelis Gijsbert Schepens</u>			
Cleyn huysken ende aenstede, 15 roijen	-0	11	-0
Het Bochtjen, 1 lop. 32 roijen	-1	-3	-0
Het leegh ackerken, 1 lop. 2 roijen	-0	13	-8
Nyeuw erff bij Henrics Coninx, 1 lop.	-0	-7	-8
Inden Bertjens acker, 1 lop.	-0	13	-0
	-3	-8	-0
fol. 48 vo. (idem fol. 49)			
<u>Lysken weduwe Henrics Joosten</u>			

Ackerken int Clammergat, 1 lop. 38 roijen	-1	-5	12
fol. 50			
<u>Gijsbert Henrics Schepens</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop.	-1	-7	-0
Meus acker, 2 lop. 21 roijen	-1	13	-0
Het Brueckelen, 3 lop. 35 roijen	-2	10	12
Aerle acker, 20 roijen	-0	-5	-8
Haege inde Haegh straet, 2 lop. 38 roijen	-1	16	12
Het Hagelaer, 11 lop.	-1	-0	-8
Leegh ackerken, 31 roijen	-0	-7	12
Twee veltjens inden Brueckelen, 4 lop.	-2	-0	-0
Den Nyeuwen Dyck, 21 lop.	-1	-2	-8
Den halven Broeckbeempt, 11 lop.	-0	12	-8
	12	16	-4
fol. 50 vo.			
<u>Goijaert Gijsbert Claessoen (vanden Berck)</u>			
Huijs ende aenstede, 2 lor. 20 roijen	-2	-2	10
Meus acker van Linterman, 4 lop. 13 roijen	-3	-1	-8
Het Reut, 2 lop. 4 roijen	-1	-8	-0
d'Aerle acker, 1 lop. 31 roijen	-1	-2	-0
In Claes Goorts bocht, 4 lop. 30 roijen	-3	-0	12
Opt Maerselaer, 25 roijen	-0	-6	-8
Den halven Geerlings beempt, 3 lop.	-0	17	-8
Maerselaers beempt, 21 lop.	-0	17	-8
Nijeuw erff op 't Pieckenvelt, 2 lop.	-0	12	-8
Coeijweij inden Bijvinck, 41 lop.	-0	17	-8
	14	-6	-6
fol. 52			
<u>Aert Dijrcx Verheijden</u>			
Huijs ende aenstede, 4 lop. 2 roijen	-3	-0	-0
In d'aenstede van sijn vader, 40 roijen	-0	11	-8
Meus acker, 2 lop. 21 roijen	-1	13	-4
Het Reut, 2 lop. 48 roijen	-2	-3	-0
d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-7	12
Brincgers aenstede, 2 lop.	-1	-9	-8
Het halff Nyeuw Campken, 25 roijen	-0	-5	-0
Weijken inden Bijvincx steechd, 25 roijen	-0	-5	-0
Bijvincx beemptjen, 11 lop.	-0	12	-8
Het halff Raebroeck, 11 lop.	-0	10	-0
	10	17	-8
fol. 52 vo.			

<u>Henrics Meuss van Boxtel</u>			
Het Clananergat, 1 lop. 38 roijen	-0	18	-8
<u>Lijsken Dyrck Martens (Verheyen)</u>			
Het Helder, 1 lop. 19 roijen	-0	19	-0
Den Hoff, 15 roijen	-0	-4	-8
d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-7	12
Den halven Broeckbeempt, 11 lop.	-0	12	-8
Weijken inde Haegh, 25 roijen	-0	-5	-0
	-2	-8	12
fol. 54			
<u>Lambert Henrics Cornelis</u>			
Inden beempt inde Diepsteechd, 11 lop.	-0	15	-8
<u>Jan Gysberts Verheijden</u>			
Acker het Helder, 1 lop. 24 roijen	-1	-0	-4
<u>Kynderen Wouter Ariens Verhoeven</u>			
Huysken ende hoff, 3 roijen	-0	-5	-0
Acker inden Haegh, 11 lop.	-1	-0	-8
Weijken inden Bijvinck, 25 roijen	-0	-7	-8
De Meuwaert, 11 lop.	-0	-7	-8
	-2	-0	-8
<u>Alfabetische volgorde der opgenomen toponiemen:</u>			
Aerle acker			
Bertjens acker •			
Blaecken beempt			
Bocht			
Bochtjen			
Bochtjen (onder Verrenbest)			
Borchgraeff			
Braeckacker			
Braecken			
Broeckbeempt			
Brueckelen			
Bijvinck			
Bijvincx beemptjen			
Bijvincx steechd			
Diepsteechd			
Geelenrijdt			
Geerling(h)s beempt			
Haeg(h) (e)			
Hagelaer			
Hagenacker			
Haegh straet			

Helder
Helschenacker
Heult
Hoff
Claes Goorts bocht
Clammergat
Cruijsbeempt
Leegh ackerken
Malckrot
Mäerselaer
Maerselaers beempt
'Neus acker
Meuwaert
Nageldonck
Nyewen Dijck
Nyeuw erff
Nyeuw Campken
Pieckenvelt
Quinckaert
Raebroeck
Reut
Reutacker
Roeloff Bacx acker
Rot
Schootacker
Schooten
Start acker
Ter Meijen
Verdonck

(wordt vervolgd)

VII. GENEALOGICA

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972, door A.B. van Cronenburg, Rotterdam

Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 1, blz.146

2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf het jaar 1629, door Nico van Cuijck, Oirschot

Dit onderdeel wordt in de volgende aflevering voortgezet.

5. De Brabantse familie DE CORT, door B.W. van Schijndel t, Brussel

In de vorige aflevering van Campinia, jaargang IX, nummer 34 (juli 1979), blz. 84 - 92, is de door wijlen B.W. van Schijndel samengestelde genealogie van de Brabantse familie De Cort opgenomen. Een opmerkelijk lezer, de heer M. van Roosmalen te Oirschot, ontdekte een onmogelijkheid in deze stamreeks. Op de bladzijden 88 - 89 geeft Van Schijndel onder de nummers IX en X een vader en zoon, die beide "omstreeks 1570" geboren zouden zijn. Dit is zeer onwaarschijnlijk.

Een protocol uit het oud-rechterlijk archief van Oirschot-Best (inventarisnummer 145), dat momenteel door de heer van Roosmalen wordt geïndiceerd, leverde enkele gegevens ter rectificatie op, evenals deel XLIV van de Bijdragen tot de geschiedenis van het zuiden van Nederland (H. Bots, J. Matthey, M. Meyer, Noordbrabantse studenten 1550 - 1750, Tilburg 1979, blz. 441 e.v.).

Hieronder zullen die passages uit de genealogie gegeven worden, waarin op grond van bovenstaande bronnen veranderingen zijn aan te brengen.

VIII. 1. a. Jan, trouwt Jenneken, dochter van Gerardt Rut Dircks en Anna Jan Molepas (R.A. Oirschot, nr. 145A, fol. 152 vo.; 10-12-1599)

IX. JAN DIE CORTE
geb. omstreeks 1540
secretaris van Hilvarenbeek (niet in 1630)

1. Christiaan (zie Noordbrabantse studenten, nummer 2895)
2. Mechteld, trouwt zeker niet in 1640 (zie R.A. Oirschot, nr. 145A, fol. 136 vo.; 5-8-1599)

X. BARTHOLOMEUS DE CORT
geb. omstreeks 1570
.....
trouwt vermoedelijk omstreeks 1599

(zie Noordbrabantse studenten, nummers 2896 en 2897, alsook R.A. Oirschot, nr. 145A, fol. 136 vo.; 5-8-1599)

.....
8. Christiaan
(Volgens Noordbrabantse studenten, nummer 2896, is de plaats van overlijden niet Mechelen, maar het eiland Noordstrand)

De redactie.

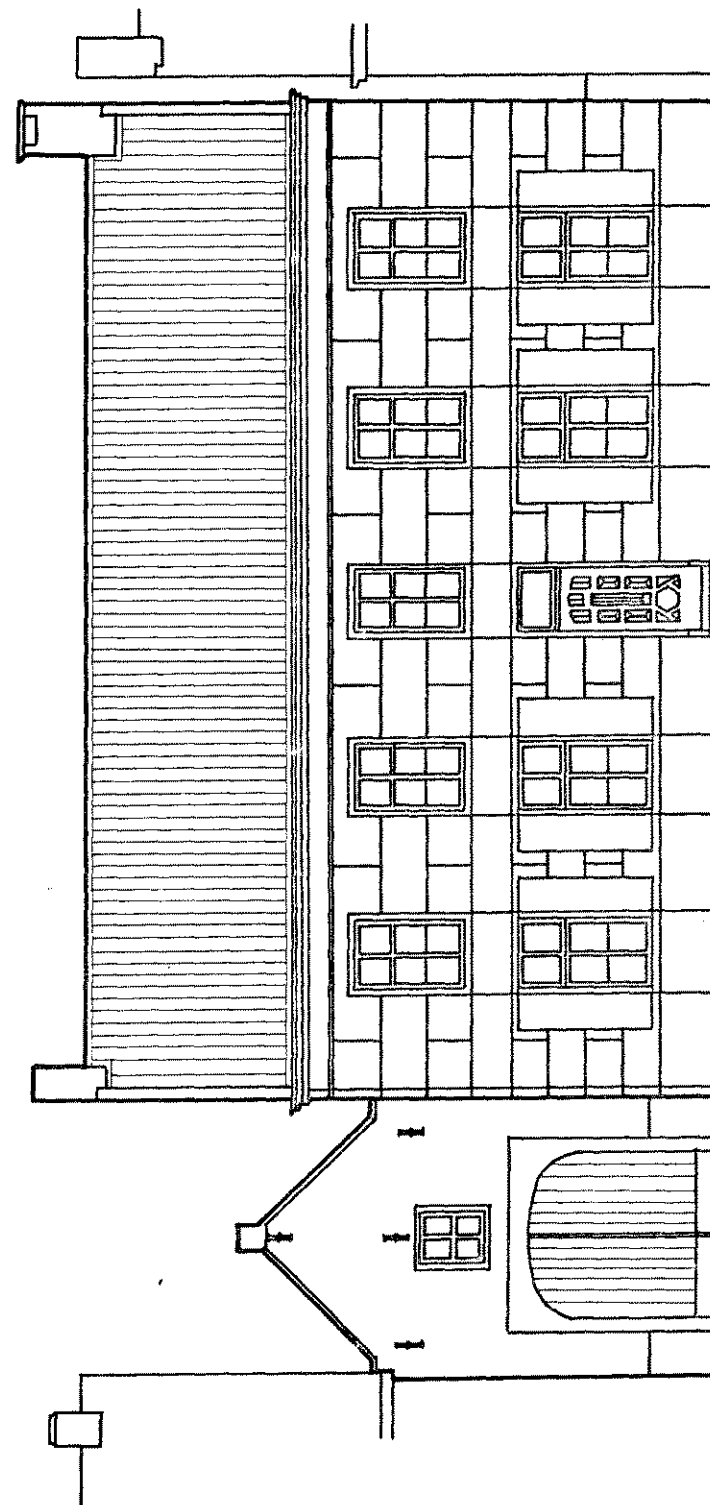
VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT
VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

(vervolg)

44. Sektie F 4142 Koestraat 23
Sektie F 4141 Koestraat 25
voorheen "De Hervormde Pastorie"

De verpondingsregisters van de hertgang Kerkhof vermelden als eigenaars respectievelijk bewoners de volgende personen:

A.	JAN EN ANDRIES GIJSBERTS VAN DEN HEUVEL
"De twee cleijn huijskens en hoff"
grootte: 16 roijen
aanslag: 1 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 1, fol. 53	p.m. 1660
B.	HERMAN JAN STOCKELMANS
"De twee huijskens en hoff"
verbeterd tot een groot nieuw huijs
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 1, fol. 9	1671
C.	PEETER HERMAN STOCKELMANS
"Groot pannenhuijs met stallinge en hoff"
in de Ko(e)ijstraet
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 1, fol. 8
verpondingsboek nr. 2, fol. 2	1684
D.	JACOBUS COENRAETS DROSSART
"'t Groot huijs en hoff in de Koeijstraet"
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 2, fol. 49 v.	1734
E.	DE GEMEENTE VAN OIRSCHOT
"'t Groot huijs en hoff in de Koeijstraet"
Sijnde nu de Pastorije
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 2, fol. 50
verpondingsboek nr. 3, fol. 66
verpondingsboek nr. 4, fol. 44 v.
verpondingsboek nr. 5, fol. 43 v.
verpondingsboek nr. 6, fol. 40 v.	1750
F.	DE GEREFORMEERDE GEMEENTE OIRSCHOT
"Groothuijs en hof in de Koeijstraet nu de pastorije"
grootte: 16 roeden
aanslag: 3 g. 10 st.	1807

KOESTRAAT 23 - 25
(situatie voor de splitsing
in 1948)

verpondingsboek nr. 6, fol. 40 v.

De kadastrale leggers wijzen de volgende eigenaars aan:

- F. DE IIF, RVORMDE GEMEENTE VAN OIRSCHOT 1832
 Artikel 813
 volgnr. ¹/₂/⁷/₉
 sekte F 636: Pastorie en tuin
 grootte: 5 roeden 10 ellen
 sekte F 637: Tuin
 grootte: 10 roeden 10 ellen
 1948: splitsing:
 Nu: sekte F 4141 huis en tuin
 grootte: 8 A 95 CA
 sekte F 4142: huis en tuin
 grootte: 6 A 35 CA
 1977: verkoop
- G. W. BOGMANS-KOUDIJS 1977
 Artikel 9429
 sekte F 4142: huis en tuin
 grootte: 6 A 35 CA
- H. P.W. VAN SPIJK 1977
 Artikel 9430
 sekte F 4141: huis en tuin
 grootte: 8 A 95 CA

(wordt vervolgd)

Bericht

Bij de Bibliotheek en Prentenkabinet van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant zijn verschenen: "Inventaris van kaarten, aanwezig in de Topografisch-Historische Atlas van de Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant; tweede aflevering: Kaarten van Oost-Brabant 1633 - 1956", samengesteld door mej. Chr.A.M. Kuyer. 's-Hertogenbosch, Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap, 1979, 112 blz. geïll. (Brabantia Illustrata, deel I) en "Zoete Lieve Tremmetje. De geschiedenis van het openbaar vervoer in en om 's-Hertogenbosch 1879-1929-1979", door W.J.M. Leideritz. 's-Hertogenbosch, 1979, 64 blz. geïll.

De prijzen van deze uitgaven zijn respectievelijk f 10,-- en f 4,-- excl. portokosten.

Reeds verschenen in de reeks Brabantia Illustrata, eveneens als deel I, is de eerste aflevering van de inventaris met dezelfde titel, bevattende beschrijvingen van Kaarten van (Noord-)Brabant van 1558 - 1932. Deze eerste aflevering is ook samengesteld door mej. Chr. A.M. Kuyer.

Bovengenoemde uitgaven kunnen worden besteld bij de Bibliotheek van

het Provinciaal Genootschap, St. Josephstraat 1 te 's-Hertogenbosch.

De redaktie.

IX. HET LANDGOED DE BAEST

Wij hopen in een van de komende afleveringen het vervolg te kunnen publiceren.

X. LIJST VAN WONINGEN TE ZEELST IN DE 18de EEUW

(Archief Veldhoven, imw. nrs. 1451 - 1457)

N.B. Het kohier uit 1761 ontbreekt. In het kohier van 1757 is aantekening gehouden van de wijzigingen die in 1761 zijn geconstateerd. Hieronder worden de notities uit 1761 tussen haakjes gegeven. Indien niet anders vermeld, is de gegeven persoon eigenaar en bewoner. Vanaf deze aflevering zal bij elke woning vermeld worden, of het een huis, een huisje of een kamer betreft. Veelal komt het namelijk voor, dat een huis en de "kamer" in dat huis door verschillende personen werden bewoond. Een enkele keer komt het zelfs voor, dat het huis van een andere eigenaar is dan de kamer.

Kl. HEUVEL ER KERK

- huis 1744 Kinderen vaan Jan vaal Helmont; niet bewoond
- 1746 Corst(iae) Bogers; niet bewoond
- 1751 Dezelfde; bewoner: Josina van Ceulen
- 1757 Dezelfden
- 1761 (Jan Corstlaen Bogers; bewoner: Goort vander Weijde)
- 1766 Jan Corstiaen Bogers; huis afgebrand, niet herbouwd
- 1771 Corstiaen Bogers; huis herbouwd, eigenaar is bewoner
- 1781 Bartel Corstiaen Bogers; bewoners: Jennemie Kets en weduwe Dielis de Greeff
- 2. huis 1741 Jan Timmermans
- 1746 Dezelfde
- 1751 Dezelfde
- 1757 Peter van Reel
- 1761 (Jan Timmermans; bewoner: Jan van Lieshout)
- 1766 Herbertus Borgers; bewoner: Jan van Lieshout
- 1771 Daniel van Lottringen

- 1781 Dezelfde; bewoners: Marten van der Linden, Pieter Jansen
3. kamer 1741 Jenneke Timmermans
1746 Jan Timmermans; bewoner: Hendrien Baertmans
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde
1766 Herbertus Borgers; bewoner: Daniel van Lottringe(n)
1771 Daniel van Lottringen; (in het kohier staat achter zijn naam vermeld: "is weggeraakt")
1781 Dezelfde; met gelijke opmerking
4. huisje 1741 Mary van Mispelen; bewoner: Mighiel Colen
1746 Gile Colen
1751 Dezelfde; "weggeraakt"
1757 Dezelfde; "weggeraakt"
1766 Dezelfde; "weggeraakt"
1771 Dezelfde; "weggeraakt"
1781 Dezelfde (nu geschreven als Koolen); "weggeraakt"
5. kamer 1741 Willem Bogers; niet bewoond
1746 Dezelfde; bewoner: Gyselina Wijfelaars
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1761 (Dezelfde; bewoner: Hendrien Baartmans)
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Jan Willem Bogers; bewoners: kinderen van Gerard van de Water
1781 Weduwe Jan Willem Bogers; bewoner: Pieternel Louwers
6. huisje 1741 Willem Bogers; bewoner: Jan Schepens
1746 Dezelfden
1751 Dezelfden
1757 Dezelfde; bewoner: Martinus Bogers
1761 (Dezelfde; bewoner: Jan Janssens)
1766 Dezelfden
1771 Jan Willem Bogers; bewoner: Jan Janssens
1781 Weduwe Jan Willem Bogers; bewoner: Joost van Breda
7. kamer 1741 Weduwe Wouter Enckhuijse
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde; bewoner: Jan Jansen
1757 Gilen Colen; "weggeraakt"
huis 1761 (Elisabeth En(c)khuijsen)
kamer 1761 (Elisabeth En(c)khuijsen; bewoner: Dielis van Gennip)
huis en
kamer 1766 Elisabet(h) En(c)khuijse(n)
huis 1771 Dezelfde
kamer 1771 Dezelfde; bewoner: Willem van der Weijde
huis 1781 Kinderen Wolter Enkhuijsen

- kamer 1781 Kinderen Wolter Enkhuijsen; bewoner: Willem van der W(e)ijden
8. huis 1741 Weduwe Wouter Enckhuijse; bewoner: weduwe Hendrik van Ceulen
1746 Dezelfde; bewoner: Jan van Lieshout
1751 Dezelfde
1757 Gilen Colen
1761 (Dezelfde; "weggeraakt")
1766 Dezelfde; "weggeraakt"
1771 Dezelfde; "weggeraakt"
1781 Dezelfde; "weggeraakt" (nu geschreven als Kooien)
9. huis 1741 Gerit Beysens; bewoner: Hendrik van den Oever
1746 Francis van Dore; bewoner: Hendrik van den Oever
1751 Claas vander Linde
1757 Dezelfde
1761 (Weduwe Claas vander Linde)
1766 Miggiel de Bies
1771 Dezelfde
1781 Weduwe Migghiel de Bies
10. kamer 1741 Gerit Beysens; bewoner: Jan Bogers
1746 Francis van Dore; bewoner: Jan Bogers
1751 Dezelfden
1757 Weduwe Francis van Dore; bewoners: kinderen Jan Bogers
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Adriaan van Doorn; bewoner: Dielis de Greeff
1781 Dezelfde; bewoner: Francis Scheepers
11. huis 1741 Touras Maas; bewoner: Jan Maas
1746 Dezelfden (in het kohier wordt opgemerkt dat het huis "vervalt")
1751 Kinderen Jan Maas; bewoner: weduwe Jan Maas
1757 Dezelfden
1766 Dezelfde; bewoner: Jan Maas
1771 Dezelfden
huis 1781 Jan Maas
kamer 1781 Jan Maas; bewoner: Arnoldus Vlieg
12. huis 1741 Lisabet en Mary Senders
1746 Mary Senders
1751 Weduwe Jan Senders
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde; bewoner: Geraert van Breugel
1771 Dezelfden
1781 Geraert van Breugel
13. huis 1741 Jenneke Stasens
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (Helena Sta(e)sens)

1766 Antoni vander Kruijse(n)
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde

14. kamer 1741 Jenneke Stasens; bewoner: Joost D. Lauw
1746 Dezelfde; bewoner: Leendt Haans
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 (Helena Sta(e)sens; bewoner: Leendert Haans)
1766 Antoni vander Kruijse; bewoner: Herbertus Borgers
1771 Dezelfde; niet bewoond
1781 Dezelfde; "gebruykt zelfs"

15. huis 1741 Anna van Erkel; bewoner: Gerit van Erkel
1746 Gerit van Erkel
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Weduwe Geraert (Geraard) van Erkel
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde

16. kamer 1741 Anna van Erkel
1746 Gerit van Erkel; niet bewoond
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1766 Weduwe Geraert (Geraard) van Erkel; niet bewoond
1771 Dezelfde; niet bewoond
1781 Dezelfde; niet bewoond

17. huisje 1741 Marcelis Beysens
1746 Weduwe Marcelis Beysens; bewoner: Jan van de Wiel
1751 Kinderen Gerit Bijne; bewoner: Gijsbert Daniels
1757 Goyert Senders
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Kinderen Goyert (Goort) Senders; bewoner: Geraard Senders

18. huis 1741 Weduwe Jan Daandels
1746 Antony van Grotel
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Kinderen Jan van Ceuls; bewoner: Elisabet van Grotel
1771 Dezelfde (nu geschreven Keulen); bewoners: weduwe en kinderen Jan van Beers
1781 Adriaan van Erkel

19. kamer 1741 Weduwe Jan Daandels; bewoner: Peter Jansen
1746 Antony van Grotel; bewoner: Jenneke Ellens
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1761 (Dezelfde; bewoner: Maria de Groot)
1766 Kinderen Jan van Ceuls; bewoner: Jaspert Verscho-

ren
1771 Dezelfde; bewoner: Jenneke Hasenbosch
1781 Adriaan van Erkel; bewoner: Hendricus vander Sanden

20. huis 1741 Peter Colen en Lisabet van Stralen; bewoner: Gijsbert de Smit
1746 Dezelfden
1751 Gijsbert Daniels; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Gijsbert van Lottringen
1781 Daniel en Anna Maria van Lottrings; bewoner: Daniel van Lottrings

21. huis 1741 Judocus Berenbroek; bewoner: Peter van Deurse
1746 Dezelfden
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
huis 1761 (Maria van Erkel; bewoner: Jacobus de Groot)
kamer 1761 (Maria van Erkel)
huis 1766 Roomse gemeente van Zeelst en. Meerveldhoven; bewoner: Petrus Davits, pastoor
kamer 1766 Dezelfde Roomse gemeente; bewoner: Maria van Erkel
huis 1771 Dezelfden als in 1766
kamer 1771 Dezelfden als in 1766
huis 1781 Dezelfden als in 1766
kamer 1781 Afgebroken

22. huis 1741 Gerit Beijsens; bewoner: weduwe Jan Beijsens
1746 Kinderen Jan Beijsens; bewoner: weduwe Jan Beijsens
1751 Dezelfde; bewoner: weduwe Wouter Cronenburg
1757 Dezelfden
1766 Dezelfden
1771 Dezelfden
1781 Hendricus B(e)ijsens

23. huis 1741 Gemeente Zeelst; bewoner: Johan van Berten, schoolmeester
1746 Dezelfden
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde; bewoner: Joachim Geene, schoolmeester)
1766 Dezelfden
1771 Dezelfden
1781 Dezelfden

24. huis 1741 Weduwe Antony Holle
1746 Dezelfde
1751 Kinderen Johannes Borgers; bewoner: Jacob Hasenbos
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde; bewoner: Jan Hasenbos)

	1766	Willem van Mol; bewoner: Jan Staassens
	1771	Dezelfde
	1781	Dezelfde
25. huis	1741	Corstiaan Bogers
	1746	Dezelfde
	1751	Dezelfde
	1757	Dezelfde
	1761	(Bartel Corstiaan Bogers)
	1766	Dezelfde
	1771	Dezelfde
	1781	Dezelfde
26. kamer	1741	Corstiaan Bogers; bewoner: Antony Bogers
	1746	Dezelfde; niet bewoond
	1751	Dezelfde; niet bewoond
	1757	Dezelfde; bewoner: Godefridus Jansen
	1761	(Bartel Corstiaan Bogers; bewoner: Jan Bogers)
	1766	Dezelfden
	1771	Dezelfde; niet bewoond
	1781	Dezelfde; bewoner: Bartel Jan Bogers
27. huis	1741	Jan Biese(n)
	1746	Dezelfde
	1751	Peter (Biese(n))
	1757	Dezelfde
	1766	Dezelfde
	1771	Dezelfde
	1781	Weduwe Peter Biesen
28. kamer	1741	Jan Biese(n); bewoner: Narij Foncken
	1746	Dezelfde; bewoner: Jan van de Vleut
	1751	Peter Biese(n); bewoner: Hendricus Baertmans
	1757	Dezelfde; bewoner: Johannes van Nunen
	1766	Dezelfde; bewoner: Marl Bogers
	1771	Dezelfde; niet bewoond
	1781	Weduwe Peter Biesen; niet bewoond
29. huis	1741	Arnold van Leen
	1746	Dezelfde
	1751	Hendrik Mercus
	1757	Dezelfde
huis	1761	(Peter van Deursen)
kamer	1761	(Peter van Deursen; bewoner: Dirk Heuvelmans)
huis	1766	Dezelfde
kamer	1766	Dezelfde; bewoner: weduwe Jacobs de Groot
huis	1771	Weduwe Peter van Deursen; bewoner: Willem Schepers
kamer	1771	Dezelfde; bewoners: weduwe Peter van Deursen en weduwe Jacobus de Groot
huis	1781	Dezelfde; bewoner: Johannes van Deursen
kamer	1781	Dezelfde; bewoners: weduwe Peter van Deursen en weduwe Jacobus de Groot

30. huis	1741	Kinderen Peternel van Broek; bewoner: Willem Fonken
	1746	Jasper Sengers; bewoner: Peter Biesen
	1751	Maria van Erkel
	1757	Dezelfde
	1761	(Friet Janssens)
	1766	Godefridus (= Friet) Janssens
	1771	Dezelfde
	1781	Dezelfde
31. kamer	1741	Kinderen Peternel van Broek; bewoner: Tomas Peijskens
	1746	Jasper Sengers; bewoner: Aart Bijstervelt
	1751	Maria van Erkel; niet bewoond
	1757	Dezelfde; niet bewoond
	1761	(Friet Janssens; niet bewoond)
	1766	Godefridus Janssens; niet bewoond
	1771	Dezelfde; bewoner: weduwe Aalbertus Kets
	1781	Dezelfden
32. huisje	1741	Teuniske van der Vloet
	1746	Dezelfde
	1751	Dezelfde
	1757	Dezelfde; bewoner: Hendrik van de Vloet
	1766	Weduwe Jan van Ro(o)y c.s.; bewoner: Reynier Manders
	1771	Dezelfde c.s.; bewoners: Nicolaas van der Meeren en Willem Vonken
	1781	Weduwe Jan de Rooy en Corstiaan Couwenberg; bewoners: weduwe Nicolaas van Meeren en Goverdina Beckers
33. kamer	1741	Erfgenamen Jenneken van Hilversum; bewoner: Jenneke Eliens
	1746	Dezelfde; bewoner: Willem Fonken
	1751	Dezelfden
	1757	Gerit van Wetten; bewoner: Willem Fonken
	1761	(Dezelfde; bewoner: Jan van de Vloot)
	1766	Dezelfde; bewoner: Willem van der Weijde
	1771	Weduwe Geraard van Wetten; niet bewoond
	1731	Kinderen Geraard van Wetten; bewoner: Gerard van den Tillard
54. huis	1741	Elisabet Verstralen en Wouter van der Parre; bewoner: Aart Bijstervelt
	1746	Dezelfden; bewoner: Laurens van den Bergh
	1751	Cornelis Cantelberg en weduwe Wouter van der Parre; bewoner: Laurens van den Bergh
	1757	Dezelfden; bewoner: Francis Scheepens
	1766	Cornelis Cantelberg; bewoner: Francis Scheepens
	1771	Dezelfden
	1781	Godefridus Janssens; bewoners: Herbertus Burgers, Marten Sledsen, weduwe Poulus vander Linden

35. camer 1741 Elisabet Verstralen en Wouter van der Parre;
bewoner: Elisabet(h) Verstralen
1746 Dezelfden; bewoner: Joost de Lauw
1751 Cornelis Cantelberg en weduwe Wouter van der Parre;
bewoner: Maria Oosterbos
1757 Dezelfden (eigenaars en bewoner)
1761 (Dezelfden; bewoner: Alegonda Louwers)
1766 Cornelis Cantelberg; bewoner: Alegonda Louwers
1771 Dezelfden
1781 Godefridus Janssens; niet bewoond
36. huisje 1761 Jan van Erkel; bewoner: Jacobus de Greef
1766 Weduwe Jan van Erkel
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde

(wordt vervolgd)

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonenborgh) van 1620 tot 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG
(door A.B. van Cronenburg, Catharinastraat 40 B, Rotterdam, tel. 010 - 52 26 51)
(vervolg)
293. LEONARDUS VAN CROONENBURG
z.v. Johannes Peeter en van Wilhelmina van Hees
ged. 3-4-1789 te Best
trouwt 22-6-1822 te Best met Catharina, dochter van Petrus van Lieshout en Anna Leonardus van de Sande, ged. 5-2-1789 te Best
trouwt 19-5-1849 te Best met Joanna, dochter van Joannes van Someren en van Catharina van Kronenburg, ged. 27-10-1809 te 's-Hertogenbosch
294. LEONARDUS DENIS VAN CROONENBURG
z.v. Dionisius en van Johanna Laurens Schepens
ged. 8-12-1772 te Best
overleden 3-4-1853 te Oirschot
trouwt 31-7-1808 te Oirschot met Anna Maria, dochter van Adriaan van Heerbeek en van Anna Roefs, overleden 11-3-1813
kinderen: (Oirschot)
Maria, ged. 15-11-1808
Theodora, geb. 9-11-1811, overleden 23-12-1811
trouwt 10-2-1814 te Oirschot met Aldegonda, dochter van Jan van Cuyck en van Joanna van Roy, ged. 27-6-1766
trouwt 24-11-1833 te Oirschot met Wilhelmina, dochter van Waltherus Scheepens en van Johanna v.d. Bosch, ged. 5-7-1796 te

- Oirschot
kinderen: (Oirschot)
Johanna Maria, geb. 13-9-1834, overleden 18-7-1884 te Oirschot
Anna Catharina, geb. 18-2-1838
295. LEONARDUS HENDRIKUS ADRIANUS THERESIA VAN KRONENBURG
z.v. Adrianus Cyraphinus en van Johanna Maria Josephina Beelen
geb. 30-8-1936 te Eindhoven
trouwt 21-4-1961 te Eindhoven met Anna Maria, dochter van Heinrich Gerhard Derksen en Theodora Maria Brans, geb. 9-12-1935 te Eindhoven
kinderen: (Eindhoven)
Judith Theodora Johanna, geb. 22-5-1965
Saskia Barbara, geb. 25-11-1971
296. LEONARDUS JOHANNES VAN CRONENBURGH
trouwt 5-2-1747 te Best met Petronella, dochter van Godefridus van Casteren, overleden 8-9-1752
kinderen: (Best)
Barbara, ged. 23-4-1749
Johanna, ged. 8-6-1752
trouwt 12-5-1754 te Best met Willemijn, dochter van Jan Boogats, overleden 11-9-1803
kinderen: (Best)
Joanna, ged. 3-2-1755
Joannes, ged. 27-1-1756
Peter, ged. 1759
Johanna Maria, ged. 1767
297. LIJN HENDRICA CORNELIS VAN CRONENBURGH
trouwt 1-2-1671 te Oirschot met Peter Peter van Laerhoven
298. LIJSKEN FRANCKEN VAN CROONENBURGH
trouwt 3-8-1659 met Goossen Jansen van Audenhoven
299. MAGCHELINA VAN CRONENBURG
d.v. Hendricus en van Johanna van Luytelaar
geb. 22-11-1860 te Meerveldhoven
trouwt 8-8-1890 te Zeelst met Peter Nicolaas, zoon van Johannes Konings en van Petronella van Alphen, geb. 26-5-1859 te Eindhoven
300. MARGARETA ADRIAAN VAN CROONENBURG
d.v. Adriaan Peter en van Maria Francken de Croon
ged. 3-11-1732 te Best
trouwt 6-11-1765 te Best met Jan Dirks van Dijkstra
kinderen: (Oirschot)
Theodorus, ged. 1-3-1767
Adrianus, ged. 1-6-1770
301. MARGARETA BERNARD VAN CRONENBORCH
trouwt 25-12-1630 te Best met Peter Henricusz. Jacob
302. MARIA VAN CRONENBURG
trouwt te Liempde met Hendrick Backer

303. MARIA VAN KROONENBURG
trouwt met Sebastiaan van den Acker
kinderen:
Antonia, ged. 20-1-1806
Helena, ged. 16-3-1808
Sibilla, ged. 8-10-1810
304. MARIA KROONENBURG
trouwt te Boxel met Francis van den Aker
305. MARIA VAN CRONENBURG
d.v. Godefridus en van Anna Maria van Cuyck
geb. 7-9-1809 te Best
trouwt 10-10-1835 te Best met Michael, zoon van Jan Gerrets
en van Theodora Ebben, geb. 5-4-1811 te Beugen
306. MARIA ADRIAAN VAN CROONENBURG
d.v. Adriaan Gisbertus en van Henrica Wilhelmi Schepens
ged. 15-1-1745 te Best
overleden 1-12-1823 aldaar
trouwt 15-5-1768 te Best met Joseph, zoon van Josephus Essens,
ged. 1741 te Best, overleden 30-5-1822 aldaar
307. MARIA ADRIANA COELESTA VAN CRONENBURG
d.v. Hendrikus Bartholomeus en van Maria Anna Catharina Hen-
driks
geb. 14-6-1941 te Eindhoven
trouwt 1961 te Eindhoven met Wilhelmus Craamer
308. MARIA ADRIANA HENRICA VAN KRONENBURG
d.v. Johannes Cornelis en van Antonia Maria van Laarhoven
geb. 3-9-1936 te Best
trouwt 1-3-1962 te Best met Henricus Emanuel Sonnemans, geb.
25-12-1935 te St.-Oedenrode
309. MARIA AERTS GLJSBERT VAN CROONENBORCH
trouwt 16-1-1664 te Oirschot met Peter Janssen van Dommelen
310. MARIA ANNA VAN KRONENBURG
geb. 17-2-1872 te Best
trouwt te Oirschot met Adrianus van de Looy, geb. 4-7-1866 te
Oirschot
311. MARIA CATHARINA VAN CROONENBURG
d.v. Arnoldus en van Johanna Maria van Vught
ged. 15-1-1804 te Best
trouwt 25-5-1830 met Joannes, zoon van Theodorus van Doremalen
en van Wilhelmina van de Boom, ged. 16-1-1801 te Best
312. MARIA CATHARINA VAN KRONENBURG
trouwt 7-1-1664 te Best met Petrus van Doremalen
313. MARIA CATHARINA VAN CRONENBURG
d.v. Bartholomeus en van Joanna Claassen
geb. 22-10-1875 te Tongelre
overleden 12-5-1964 te Eindhoven

- trouwt 2-5-1903 te Stratum met Wilhelmus Antonius, zoon van Wil-
helmus Vlemmix en van Cornelia Kimenai, geb. 25-5-1874 te Breda,
overleden 11-6-1922 te Eindhoven
kinderen:
Wilhelmus Bartholomeus Franciscus, geb. 5-3-1904 te Stratum
Henricus Martinus, geb. 1-5-1906 te Woensel
Joanna Cornelia, geb. 8-10-1908 te Woensel
Cornelia, geb. 19-4-1911 te Woensel
Herman, geb. 16-1-1915 te Woensel
314. MARIA CATHARINA DIELIS VAN CROONENBURG
trouwt te Best met Peter Joseph van der Sande, geb. 14-3-1732
te Best
kinderen:
Anna, ged. 26-8-1799
Bernardus, ged. 5-3-1802

(wordt vervolgd)

XII. GIOVANNI EN MARTINUS: HET VERHAAL VAN EEN MOORD

(vervolg)

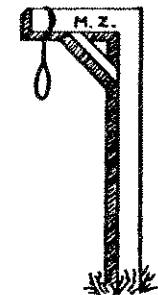
ARA 's-Gravenhage, Archief Staats-
sekretarie, inv. nr. 4543.
Exh. 29 nov. 1839 nr. 95

No. 53

Bijlage

1.

's Gravenhage,
den 28 November 1839

Aan den Koning

(Notificatie)

Ik neme de vrijheid hiernevens aan Uwe Majesteit kopielijk mede te
deelen het Berigtschrift en de bijlage, bij mij van den Procureur
Generaal bij het Provinciaal Geregtschhof in Gelderland ontvangen,
waar uit Hoogst dezelve, zal gelieven te zien dat Martinus Zoeren,
welke zijne misdaad steeds had ontkend, tot volledige bekentenis is
gekomen, en de straf, waartoe hij was verwezen, heeft ondergaan.

De Minister van Iustitie,
w.g. Van Maanen

(Kopie)

rel. 28 Nov. 1839, No. 53.

No. 1783

Aan Zijne Excellentie
den Minister van Iustitie

Arnhem den 26 November 1839

Ik heb de eer aan Uwe Excellentie mede te deelen dat het door dit Hof uitgesproken vonnis des doods op heden aan Martinus Zoeren is uitgevoerd.

De veroordeelde, die vroeger halstarrig alle schuld zoo wel voor zijne regters als in zijn verzoekschrift om genade had ontkend, is, nadat hem op den 24 dezer maand de op handen zijnde uitvoering van het vonnis door mij was kenbaar gemaakt, op dienelfde dag tot eene volledige bekentenis gekomen, waar van de verklaring is opgemaakt bij het Proces verbaal, van het welk ik de eer heb een afschrift hiernevens aan Uwe Excellentie te doen toekomen, en waaruit Uwe Excellentie zien zal dat de misdaad in hare omstandigheden ruim zoo afgrijpslijk is geweest, als men haar, volgens het geregtelijk onderzoek, heeft moeten vaststellen. -

De Procureur Generaal bij het Provinciaal
Geregtshof van Gelderland.
(get.) Staats Evers.
voor Copie Conform,
De Secretaris bij het Dept. van Iustitie,
(w.g.) Muller.

Copie
Pro Iustitia.

Heden den 24 November 1839, des avonds ten 7 uren, hebben wij Mr. Frederik Gerard Meijbaum, Vice-President en Mr. Theodorus Martelles Ignatius Aloisius Baron van Lamsweerde, Raadsheer bij het Provinciaal Geregtshof van Gelderland, geadsisteerd door den Griffier bij gemeld Collegie Johannes Jacobus van Rossum, op de aan ons gedane kennisgeving, namens Martinus Zoeren, bij arrest van dit Provinciaal Geregtshof van den 18 Mei 1.1. veroordeeld tot de straffe des doods, dat denzelve aan ons eene verklaring wenschte te doen, naar aanleiding van Art. 377 van het Wetboek van Strafvordering, ons begeven naar het huis van Burgerlijke en Militaire verzekering te Arnhem, alwaar zich voor ons siteerde genoemde Martinus Zoeren, welke ons heeft verklaard - dat hij zich genoopt vindt eene onbewimpelde erkenning van schuld voor den wereldlijken Regter afteleggen; dat hij op Zaterdag vóór pinksteren van 1838 Castione op den weg van Oorschot naar Boxtel heeft vergezeld; - dat het bezijden de waarheid is aat hij van denzelven destijds onder den weg platen heeft gekocht; - dat hij bij het vertrek van Oirschot reeds het voornemen had om aan Castione zijn geld te ontnemen, en dat voornemen onder weg op de best mogelijke wijze uittevoeren, dat zij tot Rusthoek genaderd, Castione het eerst uit eigen beweging aldaar is gaan rusten, om dat het op dien dag buiten gewoon warm was, dat de declarant zich daarop insgelijks aldaar heeft ter neder gelegd, - dat korte oogenblikken te voren declarant een dennen stok heeft gesneden, met het oogmerk om daarvan tegen Castione gebruik te maken, bij aldien deze zich soms verzetten mogt tegen het ontnemen van zijn geld, - dat Castione zich achterover op den grond had gelegd en uit hoofde van de sterke zonnenschijn zich de pet over de oogen had getrokken, - dat, terwijl dezelve alzoo lag en hij

declarant zeer nabij hem op de knien lag, hij declarant na eenige aarzeling met den door hem gesneden dennenstok een slag op het voorhoofd heeft toegebracht, - dat Castione op het ontvangen van die slag, is opgestaan en geschreeuwd heeft, met beide handen naar zijn hoofd tastende, - dat de declarant hem vervolgens een eind weegs verre geduwd heeft naar de nabij gelegene sloot, met oogmerk om Castione daarintewerpen, - dat Castione zich daartegen kennelijk verzettende, hij declarant denzelve, na aanwending van eenige moeite meester geworden en hem voorover in den sloot geduwd heeft; - dat Castione reeds in de sloot leggende en tegen hem declarant inworstelende, hij declarant niet dan met moeite geslaagd is om hem in en zoo lang met het hoofd onder het water te houden, tot declarant geen leven in Castione meer ontwaarde; dat declarant de ruigte en verrot blad, dat in de sloot aanwezig was, min of meer ter bedekking van het lijk heeft bij een gezameld en op het zelve geworpen; dat declarant, alvorens, terwijl Castione in de sloot lag, hem zijn geld, ten bedrage van 17 of 18 guldens ontnomen heeft, dat het ligt mogelijk is dat bij deze gelegenheid het ligchaam in eene achteroverliggende houding geraakt is, - dat onder het voornoemd ontvreemde geld zich een nieuw vijf francs stuk bevond, - dat hij declarant daarop uit de marsch een rol platen genomen heeft en de marsch in het water geworpen heeft, dat declarant vervolgens zich begeven heeft naar het huis van dewed^e Legius en verdere bewoners, ten processe bekend, - dat declarant naderhand opden 4 Junij op de plaats voornoemd is geweest, om te zien of het lijk nog in de sloot lag, - dat declarant gezien hebbende dat hetzelve aldaar nog door blad gedekt lag, het destijds niet heeft aangeroord, maar het kastje, het welk nog in de sloot lag, er heeft uitgehaald, en daaruit eenige prenten, mitsgaders eene nijptang en de pas van Castione heeft genomen, de prenten en de pas verscheurd en op den grond verspreid, en de nijptang nabij berken boompjes, digtbij een duiker of vonder geplaatst, niet verre van de woning van Vriens onder de wortel van eengin dezer boomen gesloten heeft. Na gedane voorlezing, persisteerde declarant bij vorenstaande door hem gedane verklaring, als de zuivere waarheid behelzende, tevens verklaarde deze voorlezing goed te hebben verstaan, en heeft, daartoe opgevorderd, met deze met ons en den Griffier na voorlezing geteekend.

(geteekend) Martinus Zoeren
F.G. Meijbaum, vice-president
B. van Lamsweerde
J.J. van Rossum, Griffier

Voor Copie Conform uitgeleverd ter requisitie van den Procureur Generaal.
(get.) J.J. van Rossum, Griffier

Voor Copie Conform
De secretaris bij het Departement van Iustitie,
w.g. Muller.

(wordt vervolgd)

XIII. HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

(door A. van Run)

(vervolg)

DE OUDE LAMBERTUSKERK

We willen hier nu eens wat nader ingaan op de lotgevallen van de oude Lambertuskerk en op de vraag, waar de oude Mariakapel en de kerk-schuur gestaan hebben en wat daarover in oude archieven is te vinden. Allereerst dan de oude Lambertuskerk,

Zoals reeds eerder werd vermeld stond deze kerk aan de huidige Polkestraat, waar in 1975 de fundamenten werden opgegraven. De resultaten van dit onderzoek zullen te zijner tijd door museum "Het Oude Slot" worden gepubliceerd.

Hoe de Lambertuskerk er heeft uitgezien weten we uit het Schetsenboek van de landmeter Hendrik Verhees, die in de jaren rond 1800 veel kerken en kapellen in Brabant heeft getekend (13).

De tekening is hier met toestemming van de uitgever van het Schetsenboek gereproduceerd, afb. 4.

Ook werd reeds vermeld, dat de kerk na de beslaglegging in 1648 voor de katholieken gesloten is geweest tot 1796. Onder het regime van de Bataafse Republiek werd het in 1795 de kerkbesturen in Brabant mogelijk gemaakt, om hun vroegere eigendommen door naasting weer in hun bezit te krijgen. De kerk van Meerveldhoven was door 150 jaar verwaarlozing (er waren zelfs nooit gereformeerde kerkdiensten in gehouden, naar men zei) in zo'n slechte staat gekomen, dat het kerkbestuur met de pastoor van Zeelst aan het hoofd niet van plan was de reparatiekosten van dit bouwwerk op zich te nemen en afzag van naasting. Er is toen tegen de wil van de pastoor en van de kerkmeesters door enige inwoners van Meerveldhoven een verzoekschrift gericht tot de representanten van het volk van Bataafs Brabant, zoals de volksvertegenwoordiging toen heette, om de kerk voor godsdienstige bijeenkomsten te mogen gebruiken. Dit verzoek werd toegestaan bij akte van 23-12-1795 (aanwezig in parochiearchief van Zeelst). We laten die akte hier in zijn geheel volgen:

Extract uit het register der Resolutien van de provisioneele renrepresentanten van het volk van Bataafs Brabant.

Woensdag den 23 december 1795.

Is gelezen den adresse der leden van de municipaliteit van Meerveldhoven, en met hen gevoegd de gemeentenaaren aldaar, houdende dat het parochiekerkje en het kloktorentje te Meerveldhoven nooit gebruykt wordende tot den kerkdienst van de gereformeerde religie, en ook geene gereformeerde leeden binnen den dorpe van Meerveldhoven woonagtig of domicilieerende zijn; het zelve also leedig sonder gebruyk of oefening van den godsdienst en in verval is staande, zonder boeken en predikstoel en sonder opzigt van ymand. Dat in consideratie de actueele roomsche tapel en kerkschuur te Meerveldhoven, bouwvallig zijnde, slegt, donker en ongeproportioneert, ja te slegt voor de uitoeffening van de kerkelijke diensten voor de roomsche gemeentenaaren aldaar, en andere nabij woonende landlieden des Zondags aldaar ter kerke komende, zij mits dien verzogten, dat aan hun adressanten mochten worden verleend permissie en autorisatie, om voorschreven parochiekerk en kloktoreen daar neffens staande in het midden van het dorp van Meerveldhoven, na eenige reparatie verbetering en schoonmaking van hetzelfde, tot de catholieke godsdienst, voor roomsche gemeentenaaren aldaar, circa 160 zielen in getal, te mogen gebruiken en occuperen.

Waarop gedelibereerd zijnde, is goed gevonden en verstaan, de inwoonderen van Meerveldhoven provisioneel het parochiekerkje en kloktorentje aldaar tot gebruyk en uitoeffenplaats van de roomsche godsdienst te vergunnen, gelijk zulks also aan hun vergund wordt bij en mits deezen, om daarvan het noodig gebruyk te kunnen maken. En zal hiervan bij extract uit het register aan de municipaliteit Meerveldhoven worden kennis gegeven, om te strekken tot derzelver narigt.

Accordeert met het voorschreven register
w.g. P.J.G. Vogelvanger.

Afb. 4 De oude Lambertuskerk in 1788
Getekend door Hendrik Verhees
(uit ref. 13)

Om het kerkgebouw weer in enigszins bruikbare staat te brengen, heeft men er voor f 500,-- reparaties aan verricht. De toestand der kerk was echter van dien aard, dat er bij het luiden der klokken steeds gevaar voor instortingen bestond en dat het volk verscheidene malen de kerk is uitgevlucht, aldus vermeldt het kerkbestuur de toestand van de kerk bij een opgave aan de gemeente in 1804 (zie Bijlage I). De beruchte storm van 9 november 1800, die zoveel oude kerkgebouwen in Brabant heeft verwoest of beschadigd, trof ook de oude Lambertuskerk zodanig, dat ze voorgoed ongeschikt werd voor het houden van godsdienstoefeningen. Blijkens stukken, die hierna nog ter sprake zullen komen, heeft het tot 1803 geduurd, aler de kerk definitief verlaten werd. De Lambertuskerk is dus bij de storm van 1800 niet geheel tot een puinhoop vervallen. Dat is in de loop van de daarop volgende jaren geleidelijk aan gebeurd. Per ongeluk, want de kerk was zeer bouwvallig, en ook wel met opzet, zoals zal blijken, viel er zo nu en dan een stuk muur om en werd het afvalmateriaal door omwonenden en ook namens de pastoor weggehaald. Laatstgenoemde voert in zijn kerkrekening van 1807 voor Meerveldhoven een post op voor arbeidsloon voor het schoonmaken van enige afgevallen stenen aan het vervallen kerkje. Het verval van de kerk bleek echter wel verdacht snel te gebeuren. Er werd dan ook door de overheid een onderzoek naar ingesteld, immers het kerkje was in 1795 niet genaast door het kerkbestuur en was dus nog steeds staatseigendom. De resultaten van dit onderzoek werden gemeld in het volgende rapport (parochiearchief Zeelst, tussen de kerkrekeningen van Meerveldhoven):

Zeelst den 14 Juny 1808

Den Schout Civiel van het schoutambt van Oerle

Aan den Heere Landdrost van Brabant.

Mijn Heer de Landdrost,

Ingevolge en ter voldoening aan de resolutie van het Departement Bestuur van Brabant de dato 21 augustus 1804 nr. 52, vind ik mij verplicht UW. te rapporteren, dat er een muur is gevallen bij de nagt uyt het parochie kerkje van Meerveldhoven, als ook een gebind, waarschijnlijk uyt bouwvalligheid, niet tegenstaande, heb ik dezelve eenige nagten door den dienaar en andere vertroude lieden in 't gehijm doen bewaaken, om te konnen ontdekken, of er iets door menschen handen aan wierd geschandaliseerd, en van de afgevallene steenen weg geraakte, maer heb daer niets van konnen ontdekken, maer op den 11 dezer is mij door de schepe G. Verheyden gerapporteerd, dat er arbejder bezig was de steenen, die afgevallen waaren, schoon te maken, die door gemelde G. Verheyden is gevraagd, door wiens order hij zulks deede, die hem ten antwoord gaf, dat het de orders waaren van de Heer pastor en kerkmeesters, waarop ik mij direct heb verwoegd bij den EerW. Heer pastor en hem gevraagd, of zijn EW. daer order toe gegeven had, en heeft mij geantwoord Ja. Dan heb ik zijne EW. naer de authorisatie gevraagd, om zulks te mogen doen, maer die niet konnende produceeren, heb ik het zijne EW. mondelings geinterdiceerd,

cragtens voornoemde resolutie. Vervolgens heeft zijne EW. mij gezegt ten minsten geen intentie heeft gehad, om er iets van te ontvreemden, maer alleenig maar om te bewaaren en te annoteren, hetgeen zijnde EW. in goede bewaaring stelde, tot tijd toe, dat er over die afgevalene materialen door de Heer Landdrost, of die de dispositie daer over hebben, zal zijn gedisponeerd, waerover zijn EW. mij nog heeft gezegt aen UW. Mijn Heer de Landdrost te hebben geschreven, en antwoord verzogt ingeval zijne EW. zulks niet mogte doen, en geen antwoord bekomen hebbende zig verbeeld daer in te mogen voortgaan. Vervolgens vermeen ik hiermede aen de intentie van voormelde resolutie te hebben voldaan, zoo niet, UW. naadere beveelen afte wagten. Ik heb de eer, met verschuldigde Hoogachting te zijn Mijn Heer de Landdrost,

Uwen Ootmoedigen en Gehoorzaamen Dienaer
w.g. G. de Wit

P.S. Ik vermeen reden te hebben zonder tusschenkomst van den kwartierdrost deze direct aen UW. te suppediteeren.

De landdrost stuurde dit rapport terug met de aantekening:

De Landdrost van Brabant stelt deze in handen van den Pastor van Meerveldhoven, om te dienen van berigt met interdictie op denzelven, om geene bouwmaterialen hoegenaamd te doen weghalen, en om bij zijn berigt eene lijst in te zenden van de genen, welke reeds weggehaald zijn.

's Hertogenbosch 20 Juny 1808
van wege denzelven de Secretaris Generaal
Vogelvanger.

De gevraagde lijst van reeds weggehaalde materialen is door pastoor Kuypers ingestuurd. Wat daar op stond weten we niet, de lijst zal nog wel ergens in een of ander overheidsarchief zitten; behalve een partij oude stenen misschien ook twee houten balken, die pastoor Kuypers in 1814 laat opzagen tot ribben voor de plankenvloeren van de pastorie te Zeelst (kerkrekeningen Zeelst en Meerveldhoven in 't gemeen, parochiearchief Zeelst); deze waren afkomstig van de kerk. Het definitieve einde van de Lambertuskerk kwam kort daarna in juni 1808, toen inwoners van Meerveldhoven eigenmachtig de kerk hebben omvergehaald, aldus blijkt uit het volgende stuk (schepenarchief Oerle-Meerveldhoven R 288 fol. 22r):

Gerechtelijke beleidinge gedaan door Gerardus de Wit, schout civiel, Jan van Sambeek en Gerardus Verheiden, scheepenen der rechtbank van Oerle, op Zondag den 19 Juny 1808, binnen den dorpe Meerveldhoven, van het in den nacht tussen den 18 en 19 Juny dezes jaars geremoveerde Parochiale kerkje aldaar, en bevonden, dat het geheele dak tussen het choir en den thoorn was ingestord, het geen blijkbaar te zien is, dat zulx moetwillig en niet bij ongeluk is geschied, alzo wij hebben bevonden, dat de reepen van de klokken hangende in het thoorn-tje zijn afgehaald en vast gemaakt van binnen aan een hout of balk, als mede gezien aan een linden boom, staande op het kerkhof, een haspel, door welk hulpmiddels het dak van het zelve kerkje met geweld

is omgewonden. Voorts hebben wij geinspecteerd de huizinge van Willem van den Bergh Jr. woonende te Meerveldhoven, alwaar wij gevonden hebben drie ankers en een partij steenen gekomen van voorschreven kerkje, hebbende de voornoemde Willem van den Bergh Jr. aan ons ge-declareerd, dat het zelve bij hem aan huis gebragt is, door Hendrik H. Zenders.

In kennisse der waarheid is deeze bij schout en scheepenen voorn. ter registre eigenhandig ondertekend binnen Meerveldhoven den twintigste Juny 1800 en agt.

w.g. G. de Wit J. van Sambeek G. Verheyden.

En na enige dagen werd in hetzelfde schepenprotocol het volgende ge-registreerd (Oerle-Meerv. R 288 fol. 23r):

Compareerde voor ons ondergenoemde scheepenen van den dorpe Meer-veldhoven Peternella Smulders huisvrouw van Gerrit van de Looy, en Maria Smulders huisvrouw van Jan van Doorn, byde inwoonderesse al-hier en staande ter goeder naam en faam, dewelke ter requisitie van Gerardus de Wit, schout civiel, voor de oprechte en zuivere waarheid hebben verklaard waar en waarachtig te weezen, namentlijk de eerste deponente, dat zij op den twintigste dezer maand, Wouter van der Parre, inwoonder te Meerveldhoven, op de kerkhof alhier heeft horen zeggen (op het aan hem gevraagde of hij had gezien wie de kerk om getrokken had) dat Anthony van Lierop zijnen kostganger met de rode hair er bij geweest was. En de tweede deponente dat zij tijde, plaatse en op het gevraagde als voor den voormelde Wouter van der Parre heeft hooren zeggen, dat de kostganger van Anthony van Lierop met de rode hair, Abel en Hendrik Senders er bij geweest waren. En hebben de comparanten na duidelijke prefecturen bij hunne gedepo-neerde blijven persisteren, en het zelve met de woorde Zo waarlijk mocht hun God Almachtig helpen bevestigd, aan handen van bovengemel-de Schout Civiel ten overstaan van Gerardus Verheyden en Paulus Lou-wers scheepenen, heden binnen Meerveldhoven den vier en twintigste Juny 1800 agt.

w.g. dit + ist merk van Peternella Smulders zegt niet te kunnen schrijven, testis J. Crommelin.

Maria Smulders G. de Wit G. Verheyden P. Louwers

Ter oriëntatie in deze situatie: het kerkhof, waar de oude Lambertuskkerk stond, is op het kaartje afb. 3 het perceel nr. 67; Willem van den Berg bewoonde het pand nr. 100, aan de Polkestraat; Wouter van der Parre woonde aan de Pietershoek, pand nr. 65; Anthony van Lierop woonde bij de kapel, pand nr. 149, hij hield een café. Van de in deze stukken genoemde namen van personen, die bij het om-verhalen van de oude Lambertuskkerk waren betrokken, zijn er twee, die we ook nog zullen tegenkomen in verband met de bouw van de nieu-we kapel in 1803. De plaats, waar de kerk gestaan heeft, blijkt in 1832 weer eigendom te zijn van de parochie Meerveldhoven en is tot 1892 in gebruik gebleven als kerkhof. In verband met de ingebruik-neming in 1892 van het nieuwe kerkhof achter de huidige kerk, heeft het terrein aan de Polkestraat toen ook deze functie verloren en is in 1893 door het kerkbestuur verkocht.

DE OUDE MARIAKAPEL

De traditie zegt, dat de huidige parochiekerk van Meerveldhoven ge-bouwd is op de plaats, waar vroeger (dus vóór 1648) de oude Maria-kapel gestaan heeft. De archivalia betreffende het perceel grond van de oude kapel bevestigen dit. Deze archiefstukken zijn afkomstig uit de schepenbankarchieven van Den Bosch en van Oerle-Meerveldhoven. Van sommige geven we de originele tekst vanwege de erin voorkomende bijzonderheden.

In het schepenprotocol van Den Bosch komt de volgende akte voor, ge-dateerd 28-1-1718 (Den Bosch, in libro F. van Heurn secr. fol. 363v/165r):

Wij schepenen onderschreven makenkennelijkencertificerende mits de-sen dat voor ons personelijk is gecompereert ende verschenen de Heer Herman Cramers in den name en gemagtigt tot sgeens naar volgende is van den Heere Johan Vegelij van Klaarbergen, rentmeester der gees-telijke goederen des quartiers van Peelland, bij authorisatie van den selven eygenhandig ondertekent wesende van dato den ... den voorschreven Heere rentmeester gemagtigt uyt kragte van seker ap-pointement van haar Ed.Mb.Heeren Raden van State der verenigde ne-derlanden gestelt in marge van sekere requeste luydende van woorde tot woorde als volgt: Aan de Ed.Mo. Heeren Raden van State der ver-enigde nederlanden. Geeft met onderdanig respect te kennen Anselmus Verharen wonende tot Eijnthove quartiere van Kempeland Majorie van 's-Hertogenbosch, dat het gemene land is cometerende een plaxken led-ig leggent lant tot Merefelthoven groot omtrent ses en dertig roe-den, alwaar eertijts een canelleken heeft op gestaan, dat daar van als sijnde een verworpen plaats, daar distelen en doornen op wassen, ook niets ten profijte van den lande genoten is, of ook niet genoten sal kunnen worden, dat den suppliant vele jaren als trompetter in dienste van den lande geweest sijnde, nu gaarne met sijn vrouw en kinderen soot mogelijk is, een stil leven soude willen lijden, en al-soo opt voorschreven plackjen lands een huysjen timmeren, omme daar inne sijnen soberen kost te winnen; derhalve hij keert tot u Ed.Mo. ootmoedeiglijk versoeckende, dat u Ed.Mo. goedertiere ne geliefte sijn, hem suppliant tvoorschreven plackjen ledig leggend lands te vergun-nen gratis, of voor sodanigen penning als bij onpartijdige mogte ge-ordeelt werden waardig te sijn twelk doende etc.

w.g. Aalstius gelast.

In margine stont: Zij dese gestelt in handen vande rentmeester Johan Vegelij van Claarbergen, om op den inhoud te dienen van berigt. Actum den 24 augustus 1718.

Geparapheert Hoysingh.

Lager stont: Ter ordonnantie vande Raad van State w.g. S. van Slinge-land;

nog lager stont: De raad gesien 't berigt in voldoening vant boven-stande appointment, heeft naar deliberatie goed gevonden en ver-staan den rentmeester Johan Vegelij van Claarbergen te autoriseren, om het stukjen grond in de requeste vermeit aan den suppliant op te dragen voor twintig gulden. Actum den 13 October 1718, was gepara-

pheert L.S. Lyklama.

Lager stont: Ter ordonnantie vande Raad van State w.g. S. van Slingelandt; ende uyt kragte der magte den voorschreven heer rentmeester bij den voorschreven appointemente, ende den voorschreven heere Herman Cramers bij de voorschreven autorisatie soo blijkende was gegeven ende verleent tvooorschreven plackjen ledig leggent land tot Merefelthoven groot omtrent ses en dertig roeden, daar eertijts een capelletjen op heeft gestaan transportavit den voorschreven Anselmus Verharen wonende te Eijnthoven, met soodanige voordelige en naardelige servituten als tselve is hebbende; geloovende uyt kragte sijnder voorschreven gegevender magte van slands wegen het voorschreven opdragen, overgeven en vertijden altijd voor goet, stedig en van waerden zal houden ende alle commer, calangie ende aentael daer inne wesende ofte tomende, in qualiteyt voorschreven den voorschreven verkrijgere aff zal doen geheelijk. Inne kennisse der waerheydt zo hebben wij schepenen onse zegelen hier aen doen hangen. Datum den agt en twintigsten January seventien hondert en negentien. w.g. Willem Vinck Bernardus Martini schepenen. Mij present F. van Heurn.

Een copie van deze akte werd op 3-3-1719 geregistreerd in het schepenprotocol van Oerle-Meerveldhoven R 292 fol. 32v/34r.

In de eerste decennia van de 18de eeuw heeft de Republiek der Verenigde Nederlanden veel geconfisceerd kerkelijk goed in deze streken verkocht, zo ook dus het perceel, waarop eertijds de Mariakapel stond. Opmerkelijk is de vermelding van Anselmus Verharen in zijn verzoekschrift, dat de plaats, waar de kapel gestaan had, om die reden "een verworpen plaats" was. Hij zal zelf wel ter plaatse geweest zijn om een en ander in ogenschouw te nemen, en het zou interessant zijn te weten, wie hem op dit plekje opmerkzaam heeft gemaakt. Hoe zouden echter de inwoners van Meerveldhoven gereageerd hebben, als een buitenstaander was gaan bouwen op de plaats, waar de oude Mariakapel gestaan had?

De heer Anselmus Verharen heeft echter zijn voornemen om zich in Meerveldhoven te vestigen, nooit uitgevoerd. Op 23-3-1721 reeds koopt hij zijn bezit te Meerveldhoven aan de weduwe Martinus van Hooft te Eindhoven (Oerle-Meerv. R 276 fol. 188v/189r). In deze akte wordt het perceel genoemd "een seecker plack of stuck ledig leggent landt tot Meerfelthoven gelegen, groot omtrent ses en dertigh roeden, waerop eertijts een capelleken gestaan heeft, met de wallen, vallen en houtwasschen en steen daerop staende ende toebehorende". De koopsom bedroeg nu 40 gld. Uit de beschrijving van het perceel blijkt duidelijk, dat de ruïne van de kapel nog aanwezig was. De nieuwe eigenaresse had een jaar eerder al een huis met hof, boomgaard en aanglag gekocht, welk goed gelegen was te Meerveldhoven "aan de kerk", d.w.z. in de huidige Polkestraat. Als zij in 1726 dit goed weer verkoopt, wordt haar naam vermeld te zijn Geertruy Luycas Oom, weduwe Martinus van Hooft. Het perceel, waarop de kapelruïne staat, wordt op 14-2-1750 verkocht en overgedragen door de weduwe Gertruy van (den) Boom, als gemachtigde van een zekere Jan Naalden (Oerle-Meerv. R 179 fol. 228v). Het was niet uit te maken, of de

verkoperse van 1750 dezelfde persoon was, als de koperse van 1721, of wat dan de betrekking tussen beide personen was. Ook uit de verpondingsregisters van Meerveldhoven was niet op te maken, of het perceel tussen 1721 en 1750 nog van eigenaar is verwisseld. Dat het hier om hetzelfde perceel gaat, is duidelijk uit de beschrijving van het perceel bij de overdracht in 1750: "een perceel weyvelt genaemt de Kapeldries, gelegen aan de Kapel, groot ca 1 lopense" (1 lopense = 50 roeden). Als belendende percelen worden opgegeven: aan de ene zijde de gemene straat, de andere zijde de Armen van Meerfeldt. De nieuwe eigenaar is Goort Louwers, regerend schepen en inwoner van Meerveldhoven. In de verpondingsregisters staat het perceel na 1750 geregistreerd ten name van deze Goort Louwers met de grootte van 36 roe 2 voet.

De naam "Kapeldries" komt ook voor in een akte van vroegere datum, namelijk van 12-4-1734 (Oerle-Meerv. R 278 fol. 4v/Sv). Hierin wordt onroerend goed te Meerveldhoven overgedragen aan de Armen van Meerveldhoven (de plaatselijke armenzorg dus) door de kinderen van Anthoni Louwers en wel:

1. "een kamer aen de Capel, afgedeyld vant huys daer Goort Louwers in woont", met de belendende percelen: de heer Loyens, de transportant, de Armen van Meerveldhoven, de weg;
2. 1 lopense vooraan in een perceel genaamd den Bogt, met als belendende percelen: de transportant, de gemene weg, de heer van Renne, de Capeldries.

Op het eerste perceel komen we straks nog terug. Beide percelen worden overgedragen als liggende onder den dorpe van Meerveldhoven. Uit de verpondingsregisters van Zeelst en uit een latere overdracht door de Armen van Meerveldhoven blijkt echter, dat het tweede hierboven genoemde perceel, van 1 lopense, gelegen is onder de jurisdictie van Zeelst. Dit perceel is ook het belendende perceel, dat genoemd wordt bij de overdracht van de Kapeldries op 14-2-1750. Het is het perceel dat op het kaartje, afbeelding 3, aangegeven staat met nr. 162. Uit dit alles volgt dan, dat de oude Mariakapel gestaan heeft op de grens van de dorpen Meerveldhoven en Zeelst.

Wat Anselmus Verharen niet kon of wilde, namelijk het bouwen van een huis op de Kapeldries, dat deed wel Goort Louwers. Wat in het verpondingsregister van 1766 (Oerle-Meerv. R 80 fol. Sr) nog genoemd wordt "het lant aan de capel, 36 roe 2 voet", als eigendom van Goort Louwers, wordt door diens weduwe, Maria van den Broek, op 24-4-1778 verkocht en overgedragen (Oerle-Meerv. R 282 fol. 47r) als "huys, hof en aanglag genaamt het lant aende Capel, 36 roe 2 voet", met als belendende percelen: oost: de Armen van Meerveldhoven, west: de straat. Hieruit blijkt dus duidelijk, dat het perceel de Kapeldries aan de oostzijde van de straat lag.

De nieuwe eigenaars zijn nu Adriana van den Broek, kennelijk een verwante van de weduwe Goort Louwers, en haar man Antonie Geeven, wonende te Meerveldhoven. Zij dragen het goed na ruim een jaar, op 30-7-1779, alweer over aan Jan Baselmans (Oerle-Meerv. R 282 fol. 70r), nu onder de naam "huys, hof en aanglag, 36 roe", met de belendende percelen als hiervoor werd beschreven. Onder deze nieuwe eige-

naar vinden we het perceel weer terug in het verpondingsregister uit het jaar 1785 (Veldhoven inventarisnr. 11, fol. 6r). Op een gedeelte van het perceel wordt nu in 1803 de nieuwe kapel gebouwd. De grond, waarop deze nieuwe kapel staat, komt echter pas in het bezit van het kerkbestuur, nadat de bouw van de kapel reeds is voltooid (Oerle-Meerv. R 287 fol. 72v). Op de omstandigheden, waaronder de nieuwe kapel tot stand is gekomen, komen we nog uitvoerig terug.

Het stukje grond, waarop de nieuwe kapel werd gebouwd, was ongeveer het derde deel van de oorspronkelijke Kapeldries, namelijk circa 12 roeden. Op 29-11-1805 werden hieraan nog eens 21 roeden toegevoegd door aankoop van Jan Louwers en van Hendrik Baselmans, de zoon van de hiervoor genoemde Jan Baselmans. Deze 21 roeden waren weer onder Zeelst gelegen (Veldhoven R 37 fol. 38v). Tenslotte werd op 28-3-1825 door het kerkbestuur nog een perceel akkerland ter grootte van 49 roeden aangekocht van Jan Louwers (akte gepasseerd voor notaris J.F. van der Heyde te Eindhoven, parochiearchief Meerveldhoven), waarmee het onroerend-goed-bezit van het kerkbestuur te Meerveldhoven gekomen was op de omvang, die weergegeven wordt op de eerste kadastrakaart van 1832. Het kaartje van afbeelding 3 geeft de situatie van 1832 weer. De laatstgenoemde koop heeft betrekking op het perceel met het kadastranummer 157. Het perceel, waarop de kapel staat (kad.nr. 158) vormt (op 21 roede na) samen met de percelen nrs. 159 t/m 161, waarop de boerderij van Baselmans staat, de oude Kapeldries. Perceel nr. 162 is, zoals reeds eerder werd gezegd, het lopense vooraan in den Bogt. Bij de overdracht van dit perceel op 12-4-1734 (zie hiervoor) werd als eigenaar van een belendend perceel genoemd de heer Van Renne. Deze Eindhovenaar was de bezitter van het perceel nr. 166, dat de naam Vlasbogt droeg. Het lopense vooraan in den Bogt werd op 30-3-1804 door de Armen van Meerveldhoven overgedragen aan Hendrik Baselmans (Veldhoven R 36 fol. 142r).

Uit de voorafgaande droge opsomming van grondoverdrachten is duidelijk, dat de nieuwe in 1803 gebouwde kapel en de later gebouwde kerken van Meerveldhoven inderdaad stonden en staan op de grond, waarop vanouds de Mariakapel gestaan heeft.

Over de precieze ligging van de oude kapel ten opzichte van de nieuwe kapel het volgende. Het reeds meermaals genoemde verhaal, dat een Meerveldhovenaar uit de 17de eeuw heeft opgeschreven over de kapel, vermeldt, we herhalen het even, dat de kapel met de toren aan de straat stond en dat na het slopen van de kapel er nog stukken overeind waren gebleven van de pilaren, welke naast het koor stonden. We nemen nu even aan, dat voor de oude Mariakapel hetzelfde gold, als voor zoveel Brabantse kerken en kapellen, wat betreft de plaats van toren en koor ten opzichte van elkaar, namelijk aan de tegengestelde uiteinden van het gebouw. Verder wordt door de latere pastoor Pompen van Meerveldhoven in het Memoriaal (parochiearchief Meerveldhoven) een geschrift aangehaald van een hem onbekende schrijver (P.N. Panken?), welk stuk toenmaals (1899-1902) in het parochiearchief aanwezig was. Hierin wordt vermeld, dat er voor de ingang van de nieuwe kapel nog enige muurresten gestaan hebben, die na 1860 door pastoor Adrianus van Sleeuwen zijn gesloopt om reden, dat op die muurresten

vaak vervelende jongelui zaten, die de bedevaartgangers lastig vielen en de diensten in de kapel stoorden. Ook P.N. Panken vermeldt in zijn "Beschrijving van Brabantse torens, kerken en kapellen" (9), dat deze muurresten van het westelijke deel van de oude kapel zich bevonden aan de zuidwesthoek, enige meters van de in 1803 gebouwde kapel; de toevoeging "van het westelijke deel" klopt dan echter niet met het verhaal van de 17de-eeuwse Meerveldhovenaar. We kunnen gevoeglijk aannemen, dat de oude kapel zeker niet groter geweest zal zijn dan de nieuwe kapel, immers de eerstgenoemde bestond naast de eigenlijke parochiekerk van de H. Lambertus, terwijl de nieuwe kapel voor de gemeenschap van Meerveldhoven ook de functie van parochiekerk had. Uit dit alles zou men kunnen concluderen, dat de oude kapel gestaan heeft vooraan midden op de Kapeldries met de toren op de plaats, waar later het rechtergedeelte van het woonhuis (van de straat af gezien) werd gebouwd. De traditie, dat de nieuwe kapel werd gebouwd op de puinhopen van de oude kapel, zou er dan letterlijk iets naast zijn.

Noten:

- (13) J. van Laarhoven, Het Schetsenboek van Hendrik Verhees; Merlijn, 's-Hertogenbosch, 1975.

(wordt vervolgd)

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

(vervolgd)

23. Schenkingen aan het (niet-herleefde) St.-Catharinagilde te Oirschot

In Campinia, jaargang IV, werd op de bladzijden 103 - 105 de tekst van de vernieuwde "kaart" of ordonnantie van het boogschuttersgilde van St.-Catharina te Oirschot afgedrukt. Deze teschriftstelling uit 1595 was noodzakelijk geworden door het verloren gaan van de oorspronkelijke oorkonde. Het oprichtingsjaar van dit gilde is tot nu toe niet bekend. Wel weten we uit een aantekening in een schepenprotocol, opgenomen op de volgende bladzijde van dezelfde aflevering van Campinia, dat het gilde reeds in 1466 bestond. Het artikeltje over de "Verdwenen gilden van de vrijheid Oirschot Best" (Campinia, jaargang III, 239 - 240) vermeldt, dat de Oirschotse gilden hun eigen gilde-altaar hadden in de St.-Pieter aldaar. In de schepenprotocollen van Oirschot-Best zijn twee akten aangetroffen, die betrekking hebben op het onderhoud en de zorg voor het altaar van het gilde van Sint-Catharina. Hieronder volgen transcripties van deze akten, gevolgd door een korte toelichting daarop.

23-2-1480 (Rechterlijk Archief Oirschot-Best, inv. nr. 125A, folio 370)

Dat comen is Henric Moerman vorscreven, heeft erfflyc gelooft Meigrieten, dochter wilen Henric Beelaerts, tot behoef den beelde van Sinte Katherinen tot Oirschot om te hulpen van costen van de misse te singen ende waer dat de gildebrueders degelycx bescyen ende de gheen de luchtmeesteres nu is oft naemaels geset wordt altyt maender ende ontfanger daer af te syn, een libra paeyments alle jaer op Sinte Katherinen dach, te gelden ende betalen uut een huys ende hoff met erffenisse, gelegen tot Eerdbruggen, deen syde Lysbet Brouwers, dander zyde de gemeyn straet ende deen eynde ende dander eynde Willem van Esch, te weren ende guet ende waeldogende te maken, datum ut supra coram prescriptis.

Schepenen: Van de Ven en Dormalen.

Henric Moerman schenkt aan het gilde van St.-Catharina te Oirschot een jaarrente van een pond, te betalen op St.-Catharinadag, welke rente te besteden is voor het lezen van missen aan het altaar van St.-Catharina in de St.-Pieter te Oirschot, of voor het doel waarvoor de gildebroeders het wettig bestemmen. Het geldt dient geind te worden door de luchtmeesteres, Margriet dochter van wijlen Henric Beelaerts of haar opvolgers.

25-1-1508 (Rechterlijk Archief Oirschot-Best, inv. nr. 128, folio 51)

Jacop Henrickss, Thomaes Gosenss vanden Audenhoven, Art Mengelen ende Henrick Janss van Kuyck, als dekens, ende Henrick Goyartss van de Laeck, Symon Dircks Corttens ende Dirck Jan Speeckssoen ende meer anderen guldbruederen, ende Margriet Belarts, als luchtmeesteres der gulden van Sunte Katrijn tot Oerschot, en hebben vander gulden wegen voer hon ende honne medebruederen ende susteren opgedragen etc., met enen scepenen brief van Oerschot, om dat hemelsel boven dat auter ende tgelas mede te betalen etc., Lisbetten Wouters Merttens dochter alsulken een pont payments te VII stuivers gerekent, als Willem Henrickss van Berse erffelyck gelooft hadde Mergriten Henricken Belarts dochter tot behoef van Sunte Katrinen inde kercken tOerschot, allen jaer op Sunte Remeys dach te gelden ende te betalen uut enen stuck beemps geheyten die Soperdonck inder herstappen van Snordonck gelegen, metten eene syde aen erffenisse Henrick Lebbens ende voert aen die gemeynt, ut in litteras, gelovende voert op verbytenisse der gulden guden ut moris est ende allen commer vander gulden wegen daer in af te doen. Actum ...

Schepenen: Aelbrecht van Maerselaer en Jan Gosenss.

Genoemde dekens en gildebroeders, alsook de luchtmeesteres, Margriet Belarts, dragen bij akte van schepenen van Oirschot, namens het gilde van St.-Catharina, een jaarrente van een pond over aan Lisbet Wouter Merttens. Deze jaarrente heeft het gilde voorheen verkregen van Willem Henricks van Berse. Als tegenpres-

tatie verplicht Lisbet Wouter Merttens zich het baldakijn en het raam boven het altaar van St.-Catharina in de St.-Pieter te betalen.

Opmerkelijk is, dat in beide akten bepaald wordt, dat de jaarrente geind moest worden door de luchtmeesteres. In feite houdt dit een beperking in van de bevoegdheden van het gildebestuur. De schenker wil daarmee een waarborg inbouwen, dat de jaarrente gebruikt wordt voor het door hem gewenste doel. De luchtmeester(es) is degene, die de zorg had voor de verlichting en versiering van het altaar.

(wordt vervolgd)